

TÖLT

DANSK
ISLANDSHESTEFORENING

NO. 5 | 2020

Bent Melvej
Om fire årtier
med heste

**ISLANDSKE
HESTE BLIVER
DYRERE**

Tema

HESTEMARKEDET
2020

[KAN DIN HEST GENKENDE DIG PÅ ET FOTO? | KARIN HASSING FORTÆLLER OM AT VÆRE SPORTSDOMMER I
PELSSKIFTE OG ADFÆRDSÆNDRINGER | TYSK OPKØBER: MARKEDET ER STØVSUGET FOR GODE FRITIDSHESTE]

Forsikring er en tillidssag

– både før og efter skaden er sket

Vores forsikringer giver dig tryghed – både før og efter skaden er sket. Vi behandler 90 % af alle skader inden for en uge. Læs mere på www.dansk-hesteforsikring.dk eller kontakt os på tlf. 63 57 11 22.

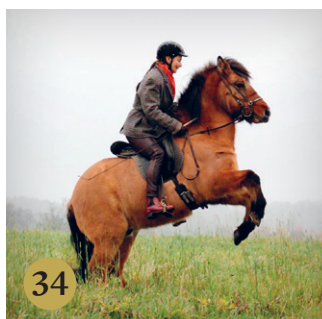

INDHOLD

10 **Vigtigt at dyrke fællesskabet**

Bent Melvej har haft islandske heste i over 40 år. Han elsker stadigvæk at ride og passe heste. Og han husker dig på, at hestene er et samlingspunkt for alle slags ryttere.

38

Tema: Hestemarkedet 2020

SMÅSTOF

06 Muleposen

ARTIKLER

- 10 Heste, musik, mennesker og fællesskab
- 16 CEM er konstateret på danske islandshestestutterier
- 17 Tema intro: Hestemangel forude
- 18 Vi kan næsten ikke følge med
- 20 Små årgange og tyske opkøb gør udbuddet af heste lille
- 22 Den tyske forbindelse

- 24 Hvordan finder du drømmehesten?
- 26 Vær grundig før, under og efter en hestehandel

FAGLIGT

- 30 Forskeren: Kan heste genkende en person på et fotografi?
- 34 Stafetten: Små detaljer og samspillet mellem hest og rytter
- 38 Kostvejlederen: Ændrer din hest adfærd ved pelsskifte?
- 40 Spørgehornet: Gode klubfaciliteter gennem gavmilde fonde
- 42 Brevkassen

RIFT OM

De rare tøltere

Køb konehesten før din nabo – eller den tyske opkøber

”Hvorfor er det så svært at finde en konehest* lige nu? Hvad er årsagen til, at priserne er steget så meget?” Sådan starter en debattråd på Facebookforummet Joras, som har over 5.000 medlemmer. Trådstarter stikker nærmest hånden i en hveserede, da hun stiller spørgsmålet den 5. juli 2020.

Et par dage senere har debatten næsten 800 kommentarer. De handler om at tjene penge på avl. De handler om priser, opdræt, markedskræfter, udbud og efterspørgsel, små årgange af heste. Det handler om, hvad en konehest er. Heste med handelsfejl, tyske opkøbere, der tømmer markedet, priser på store heste, priser på at holde hest som en luksusgode og meget mere.

Tråden afspejler nogle af de synlige og usynlige faktorer, der spiller ind på værdien af en hest. Den vidner også om, at konjunkturerne på hestemarkedet optager hestefolket. Det er noget, vi allesammen taler om. Endelig viser den et aspekt af en succeshistorie. Flere og flere vælger at investere – efterhånden en del penge – i en islandsk hest. Køberne holder fast og strømmer overraskende nok til salgsstaldene, selv om priserne stiger og stiger. For en islandsk hest kan jo noget, som andre racer ikke kan. I temaet fører vi luppen over hestemarkedet 2020. Vi går i dybden med nogle af de faktorer, som påvirker udbud, efterspørgsel og priser. Det handler især om små årgange og tyske opkøb. Vi kunne sagtens fylde et helt magasin med de historier og mennesker, som vi er stødt på under researchen, men vi har komprimeret det lidt.

For der skulle jo også være plads til at gå tæt på den ranke hestemand fra Dollerup, Bent Melvej, og vi vil gerne fortælle jer om Karin Hassings dommergerning, heste, der kan genkende mennesker på billeder og andre vigtige sager.

Inden du læser videre i magasinet: CEM-udbruddet i sommer påvirker alle avlere og fylder meget i avlernes verden lige nu. Vi opsummerer selvfølgelig den trælse situation.

– Og til dig, der skal ud og købe ny hest: Giv dig god tid til at finde den rigtige hest, spar lidt ekstra op og *be careful out there*. 🐾

**En konehest er islandshestelingo for en stabil turhest med klart adskilte gangarter og behagelig naturtølt i rejsetempo. Den følger godt med på rideturen og er styrbær i flok såvel som alene.*

Pernille Engsig Eskildsen
Medredaktør

Pernille Engsig

TÖLT

FAGMAGASIN UDGIVET AF
DANSK ISLANDSHESTEFORENING
52. årgang | NO. 5 | 2020

Dansk Islandshesteforening
Bedervej 101, 8320 Mårslet
Tlf. 8747 5075
sekretariat@islandshest.dk

Telefontid: mandag - torsdag kl. 9 - 13
Fredag kl. 9 - 12

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR
Mie Trolle

MEDREDAKTØR
Pernille Engsig Eskildsen
toelt@islandshest.dk

REDAKTION
Medredaktør Kristina Christensen
kristina@islandshest.dk

TÖLT bestræber sig på at give indsigt og være samlingspunkt for folk med islandske heste i Danmark.

Genoptryk eller elektronisk gengivelse af bladets artikler er tilladt efter aftale med redaktøren. Redaktionen modtager gerne ideer og inspiration til TÖLT, men kan naturligvis ikke garantere, at alt bliver taget op. Ligesom redaktionen forbeholder sig ret til at redigere i på forhånd aftalte tekster samt afvise annoncer, som strider mod foreningens interesse. Artikler i TÖLT udtrykker ikke nødvendigvis foreningens eller redaktionens synspunkt.

ABONNEMENT
360 kr. DI-medlemmer
485 kr. klubmedlemmer
600 kr. alle andre + udland

FORSIDEFOTO
Andreas Hejndorf

ANNONCERING
Birthe Christiansen
Tlf. 51 46 61 99
annonce@islandshest.dk

DESIGN & PRODUKTION
Mediegruppen as

OPLAG
2.100
ISSN
0900-1263

Trykt på FSC® certificeret papir hos trykkeri, der er kvalitets- og miljøcertificeret iht. ISO 9001/14001. Papir: Amber Graphic

Vital like nature™

Når leveren er på overarbejde

Ved forgiftninger er det nødvendigt at aflaste fordøjelsessystemet gennem lettilgængelige næringsstoffer. Understøt også leverens livsvigtige funktioner med de rigtige næringsstoffer.

Læs mere på www.hippolyt.dk

St Hippolyt®

Tel. 7020 5344 · hippolyt@hippolyt.dk

Skýr frá Skalakót modtog Sleipnirtrofæet

Sidst i juni blev der afholdt et nationalt avlshesteshow på Gaddstaðaflatir i Rangárvellir, Hella, Syðisland, hvor forårets højest bedømte heste blev fremvist, og hvor hingste med afkomspremiering modtog udnævnelser og præmier. Showet fandt sted som alternativ til Landsmót, der er udsat til 2022 på grund af Covid-19.

Mere end 1.200 mennesker deltog, og over 500 købte adgang via stream, oplyser Horses of Iceland. Hele verden kunne altså se med, da Skýr frá Skálakoti modtog det prestigefulde Sleipnirtrofæ, der betragtes som den fineste anerkendelse i islandshesteavl. For at kvalificere sig til udmærkelser skal en hingst have mindst 118 i BLUP i total score og over 50 kårede afkom. Der var tre kvalificerede hingste, og Skýr frá Skálakoti fik trofæet, da han på det tidspunkt havde den højeste BLUP, nemlig 125.

Tillykke til Elín og Liva – nu uddannet fra Hólar

Ved dimissionen i juni på Hólar Universitet i Island dimitterede Elín Sif Holm Larsen og Liva Marie Hvarregaard Nielsen fra den treårige uddannelse med en bachelor i 'Riding and Riding Instructions'. I alt dimitterede tolv FT trænere og rideinstruktører, hvor Finnbogi Bjarnason modtog FT's pris for højeste karakter i den afsluttende rideprøve. Liva Marie Hvarregaard Nielsen modtog en pris for årgangens højeste gennemsnit samt prisen "Morgunblaðshnakinn" for det sammenlagt højeste snit i alle praktiske ridefag gennem de tre år, som uddannelsen varer. Elín og Liva er begge fra Nordjylland. De mødte hinanden første gang på efterskole, og deres veje krydsedes igen, da de begge to søgte ind på Hólar for tre år siden.

Tølt med bue og pil

Normalt foregår bueskydning i galop. Nu åbner foreningen Horseback Archery Denmark sig mod islandshestefolket og tilbyder gerne flergangsklasser, hvis der interesse for det.

Horseback Archery Denmark (HBADK) er den danske landsforening for beredne bueskytter. Foreningen er optaget i IHAA (International Horseback Archery Alliance). Målet er at danne

en forening, hvor alle er velkomne. Store, små, nybegyndere og øvede. Her er plads til både konkurrence og hygge. Moderne og historiske interesserede.

Hvis bueskydning fra hesteryg har din interesse, er du velkommen til at kontakte klubben.

Se mere: hbadk.com

Nye danske dommere på vej

Oprindeligt var det meningen, at eksamen for nye national- og lokalklubdommere skulle gennemføres d. 4. og 5. maj. Men pga. Covid-19 er den udsat til 19.- 20. september på Birkegården v. Rønde på Mols.

– Vi håber selvfølgelig på at kunne gennemføre eksamen denne gang. Det vil være dejligt at få nogle nye dommere på banerne, siger formand for dommerudvalget i Dansk Islandshesteforening, Karin Hassing.

Aspirantkursus i oktober bl.a. for kommende FEIF Level 1 instruktører og/eller unghestetrenere

Vil du udvikle dig og få et solidt fundament med en grundig teoretisk og praktisk forståelse for alle relevante dele af arbejdet med heste og ryttere?

Har du deltaget på DIs Basiskursus eller DI Gangartslærekursus 1, DI Hestevelefærds-kursus 1 og har du flerårig hesteerfaring? Så venter DIs Aspirantkursus, der består af én kursusgang á fire dages varighed i dagene 29. oktober - 1. november 2020.

Kurset består af teori og praktisk rideundervisning fra medkursister samt uddannede FEIF Level 3 instruktører på din egen hest, arbejde fra jorden med hesten, gruppearbejde og mundtlige fremlæggelser.

På kursets sidste dag vil praktisk en rideprøve finde sted, ligesom der efterfølgende skal afleveres en teoretisk opgave.

Det forventes, at du som kursist har grundlæggende viden om hesteadfærd,

fysiologi, anatomi, træning og indlæring samt til lovgivning om hestehold, sygdomsforebyggelse og korrekt fodring. Der bliver undervist i gangartslære på udvidet niveau. Derfor skal du have godt kendskab til den islandske hests fem gangarter, gangartsfejl og basal træning af disse samt god rideerfaring såvel som nogen undervisningserfaring og basal forståelse for korrekt træning af hesten.

Gennemgående undervisere er Anne Sofie Nielsen og Astrid Skou Myklestad.

Tilmeldingsfrist: 20.09.2020.

Find tilmeldingslinket på sporti.dk

Alsace kalder

Luksusrideture.dk ved Jesper Finderup, der siden 2002 har arrangeret rideture med mulighed for ophold på islandske heste i naturskønne omgivelser tæt på Thorup Strand i det nordjyske, har sat gården til salg. Nu satser Luksusrideture på at flytte til Alsace og fortsætte med at udbyde rideture i det franske.

– Havde det ikke været for vores islandske heste, som har bragt os venskaber med andre hestetosser rundt omkring i Europa, var vi aldrig endt med at ride rundt i vinmarkerne i Alsace. Vi kan ikke få nok, så vi har sat Villa Rosa til salg og går all ind på eventyret i vinland. Håber vi ses til en omgang tølt og vinsmagning i Alsace, lyder det fra Jesper Finderup.

NYE ANLÆG VEDLIGEHOLDELSE RENOVERING

AF OVALBANER OG RIDEBANER

KONTAKT OS:

*Gustavsen
Anlæg*

- i grunden er vi bedst...

Gustavsen Anlæg ApS
Gummesmarkvej 11 . 6740 Bramming . Tlf.: 75 170 111
www.gustavsen-anlaeg.dk

Fede rideture med kvalificerede turledere

Hold øje med de guidede rideture i kalenderen på voresnatur.dk og ridespor-danmark.dk

Det er naturens år, og flere danskere skal ud i naturen. Det er målsætningen for en stor national satsning, Vores Natur.

Projekt Ridespor-Danmark modtog i foråret 80.000 kr. fra Vores Natur-puljen, der er finansieret af Nordea-fonden, 15. juni-fonden, Aage V. Jensen Naturfond og udlodningsmidler. Pengene skal bruges til at kvalificere turledere og få flere ryttere med på guidede rideture i Danmark. Ridespor-Danmark, Dansk Islandshesteforening og Dansk Rideforbund ønsker at sætte fokus på gode rideruter i Danmark og på ridning som en sund, aktiv og naturnær aktivitet.

De turledere, der var på workshop i juni med Dansk Islandshesteforening og Projekt Ridespor-Danmark, er klar til at give ryttere særlige oplevelser i den danske natur.

Flere ture er gennemført, og der planlægges stadig guidede rideture, som kan ses i kalenderen på voresnatur.dk og på ridespor-danmark.dk

– Workshoppene har styrket kompetencerne hos frivillige turguidere, så de kan planlægge og gennemføre sikre rideture. De er klar, og de glæder sig til at afvikle turene. Vi opfordrer til at holde øje med aktiviteterne på hjemmesiden tilknyttet "Vores Natur." Her bliver de guidede ture annonceret, og man kan tilmelde sig, skriver Ridespor-Danmark i en pressemeddelelse. Projektleder Tove Urup Madsen tilføjer, at det kan være svært at finde rideturene i mængden af aktiviteter på siden – derfor er de også samlet og bliver opdateret på www.ridespor-danmark.dk

**TIL HEST
TÆTTERE PÅ NATUREN**

VORES NATUR

støttet af:

Friluftsrådet
15. Juni Fonden
AAGE V. JENSEN
NATURFOND
NORDEA
FONDEN
Vi støtter gode liv
RIDESPOR-DANMARK
DANSK ISLANDSHESTEFORENING
DANSK RIDEFORBUND

Idé, planlægning og gennemførelse:

SEEdesign.dk

Find din personlige forsikringsrådgiver

Vores forsikringsrådgivere er der, når du har brug for hjælp, og de svarer også på dine spørgsmål om aftenen og i weekenden. De kan hjælpe dig med alle typer af forsikringsspørgsmål, så du får den løsning, der passer bedst til dig.

Charlotte Bardrum
20 40 02 27

Gry Olsen
20 21 66 45

Janni Thermann
40 43 09 19

Karina Didriksen
29 26 66 33

Lotte Kotzebue
20 98 84 05

Ole Kristiansen
61 61 00 39

Ole Madsen
40 14 88 19

Rikke Nilsson
20 35 60 08

Heste, musik, mennesker og fællesskab

I Røverdal ved Dollerup Bakker bor Bent Melvej, som har haft islandske heste siden 1977. Her passer han 300 hektar naturarealer med heste, får og kvæg. Det er et alsidigt liv og et travlt liv. Det er også et passioneret liv, hvor der er blevet mere tid til at nyde at vende hør, passe unghesteflokke, dyrke hestefællesskaber og håndtere den nykårede hingst af egen avl.

[Tekst: Pernille Engsig Eskildsen Foto: Andreas Hejndorf og privat]

Ja, det er jo noget gammelt lort, konstaterer Bent Melvej i et let tonefald, da vi går gennem den smalle, hvidkalkede staldlænge for at finde en grime til hingsten, Elias. Han skal fotograferes og siden lukkes ud til de syv hopper, som venter på en mark nord for stuehuset.

Man kan ikke svare andet end "ja, det er det." For stalden, der oprindeligt var til kvæg, ligner både udvendigt og indvendigt noget, der har set bedre dage for adskillige årtier siden. Der er langt fra dens ujævne opsamlingspladser til de strømlinede stalde med gigantiske bokse, lysekroner, pyntetæpper og kaffestuer, som man efterhånden møder flere steder i islandshesteverdenen.

Men der er dejligt svalt i bygningen, hvis mørke portåbning sender os ud til sommerlyset i det omgivende istidslandskab. Her

indhegner knaldgrønne, kuperede folde heste i alle farver, der nipper græs eller står og slapper af.

Staldens forfald bliver med ét fuldstændigt ligegyldigt i mødet med det, der virkelig betyder noget i Bent Melvejs liv. Heste. Musik. Natur. Mennesker. Tid.

På tur til unghestefoldene

Inden hingsten skal begynde på job hos hopperne ved gården, viser Bent rundt i sin Toyota Landcruiser på gule plader. Vi kører ud og tilser flere unghestefolde omkring landsbyen Dollerup syd for Viborg, hvor 300 hektar af statens naturområder afgræsses af de 100 heste, som han passer.

Knap 40 af dem er hans egne, 12 er pensionsheste, mens resten er hopper og hingste fra et til fire år, som er fordelt på hingste/

vallak- og hoppefolde og som er ejet af andre avlere, primært mindre stutier. Der er også omkring 500 får og nogle køer beskæftiget under Bent som naturplejere på de fredede bakker, enge, dramatiske skråninger, søbred og skovbryn ved Hald Sø.

– Hver morgen kører jeg en tur rundt til foldene, hvor jeg tæller heste og tjekker, at de har det godt. Det tager halvanden time, forklarer Bent, der har et medicinskab med i bilen, så han kan tage hånd om mindre skader, insektstik og sår.

Beskæringer klares ved at køre den store hestetraile ud på folden og sætte en fangefold op, trække unghestene ind i hestetraileren efter tur og lade smeden ordne hovene.

– Det går faktisk helt stille og roligt og uden stress, og jeg kan godt lide det arbejde. Samtidig prøver unghestene at blive

Hestene her går tæt ved ishuset ved Dollerup Bakker, der er et populært udflugtsmål. Selv om mange mennesker krydser foldene, er der altid fred og fordragelighed mellem mennesker og heste.

Hingsten Elias fra Torsbjerg DK2013100263 er avlet af Bent Melvej. Han er efter hoppen Oskadis fra Torsbjerg og hingsten Feykir frá Háholti.

læst og stå i en trailer flere gange i løbet af deres opvækst, så det får de lært helt udramatisk, fortæller han.

Unghestene i Frankrig

Allerede som barn og helt ung havde han noget med heste og natur. Efter gymnasiet søgte han til Sydfrankrig på sin gamle motorcykel og arbejdede med at plukke vindruer, køre traktor, passe kreaturer og tilse halvville carmarqueheste. Det satte nogle tanker i gang om, hvordan man opdrætter dyr.

– Jeg blev nysgerrig på heste, da jeg oplevede de store flokke i sumpområderne, hvor opvæksten med masser af plads giver et godt grundlag for muskler og motion. Jeg observerede også hestesproget i flokken og

lagde mærke til, hvordan de erfarne førerhopper viste de yngre heste, hvor de skulle gå, og hvor de kunne stå og græsse i sump og vand helt op til maven. Det var fantastisk

spændende og lærerigt og noget, som jeg tog med mig og som jeg stadigvæk interesserer mig for.

Nogle år senere lærer Bent til lærer i Silkeborg, hvor han møder sin første hustru, Susanne Stennevad, der rider islandske heste. De investerer i et par heste i 1977. Bent bliver hooked.

DM på Stjarni fra Hasseris

Fra hestekøbet spoler vi lige ti år frem til endnu en skelsættende oplevelse, der er med til at sætte kursen i hans liv som hestemenneske.

Vi er sidst i 1980'erne. 1987 eller 1988. Bent og kørelærer N.P. Laursen er på vej fra Aalborg til Næstved. I traileren står en gul-blak firgængerhingst, Stjarni fra Hasseris. Han skal deltage i DM for islandske heste i tøltkonkurrencen. Det lidt mærkelige er, at Stjarnis sædvanlige rytter ikke er med i bilen.

– For øvrigt, siger N.P. Laursen henkastet undervejs til Bent. – Peter kommer ikke med til Næstved, så du rider Stjarni.

– Okay, svarer Bent.

På det tidspunkt er han midt i 30'erne og har gennem et årti har været optaget af islandske heste og ridning. Faktisk er han og Susanne kort forinden flyttet fra Gjærn ved Silkeborg til Aalborg for at være en del af det hastigt voksende, unge islændermiljø omkring Svenstrup, hvor Poul Erik Jensen og Lisa Møller Hansen som de første i Danmark har startet en rideskole kun med islandske heste.

De får bl.a. undervisning af Poul Erik Jensen og profilen Eyólfur Ísólfsón, som allerede på det tidspunkt er en efterspurgt træner, der kommer fra Island til Danmark for at holde ridekurser. De hjælper også i turrid-

“Gode heste er langt fra det eneste fikspunkt i et liv, hvor musik, familie og børn også har fyldt og stadig fylder.”

ningen på Poul Erik Jensens sted på Læsø om sommeren. Samtidig har de små børn og arbejder som lærere.

Bent havde ikke prøvet hingsten før, men han havde set Peter, der var N.P. Laursens søn, træne ham på Laursens gård, hvor Bent i sin fritid hjalp med at ride nogle af hestene. Om morgenen inden DM-udtagelsen prøver han Stjarni i ridehallen ved Garderhusarkasernen, hvor stævnet foregår.

– Det var en meget smuk gammel ridehal. Stemningen og rideturen dér er en af de oplevelser, som jeg aldrig glemmer. Jeg havde prøvet mange forskellige heste, men jeg havde ikke siddet på en fantastisk tølter som Stjarni før. Han tøltede bare taktfast rundt og var blød og nem at ride med en utrolig smidig og elastisk ryg. Jeg skulle bare sætte tempoet op eller ned. Det var som at få et los i røven. Der er noget her, du ikke har prøvet før. Det må du arbejde videre med, fornemmede jeg tydeligt.

Hingsten Stjarni fra Hasseris og Bent Melvej var landsholdsdeltagere tre gange i slutningen af 1980'erne. Stjarnis elastiske tølt og rygsving er et fikspunkt i Bent Melvejs egen avl.

Bent Melvej

- 66 år, lærer, musiker og tidligere vicekulturskoleleder i Viborg
- Købte sin første islænder i 1977, har været medlem af Dansk Islandshesteforening og aktiv i en eller flere lokalkubber siden
- Landsholdsdeltagelse tre gange sidst i 1980'erne på hingsten Stjarni fra Hasseris
- Tilridder og grundtræner selv sine ungheste
- Underviser børn og voksne i ridning bl.a. i lokalklubben Nøkkvi
- Driver Stutteri Torsbjerg med 37 egne heste, 12 pensionærer samt unghestefolde
- Passer i alt knap 100 heste, hvoraf mange går på unghestefolde på Naturstyrelsen arealer ved Døllerup Bakker
- Far til fire voksne børn i alderen 20 til 43 år

Pejlemærket: elasticitet og god tølt

Oplevelsen i hallen satte dybere spor i Bents bevidsthed end selve konkurrencen. Stævnet gik godt, og det blev vist til en B-finaleplads, husker han. De følgende tre år er han og Stjarni på det danske landshold og repræsenterer bl.a. Danmark til EM/VM i avlsklassen for 7-års og ældre hingste i 1989. Stjarni sætter gang i det, som Bent kalder mulige og umulige mål.

– Han er en Rolls-Royce at ride, og det sporer min udvikling, for jeg får lyst til at komme videre som rytter og avler. Det kan godt være, at han har et stort, langt hoved, som folk siger, men han er en ekstremt god tølter og en fantastisk hest at ride. Jeg ville gerne avle heste med samme elasticitet og jævne rygbevægelse som ham. Det har hele tiden været mit pejlemærke.

Gode heste er langt fra det eneste fikspunkt i et liv, hvor musik, familie og børn også har fyldt og stadig fylder. I dag – 66 år og stadig misundelsesværdigt rank, afslappet og elegant på en hest – er han ”nede på fuld tid.” Før Bent blev pensionist, var han vicekulturskoleleder i Viborg. Med hestehold, børne- og voksenundervisning og spillejobs hed arbejdsugen ofte 80 timer.

– Jeg har altid haft et travlt liv med mange jern i ilden som musiker, underviser, et krævende arbejde og fire børn. Jeg har gjort det, jeg syntes, var spændende. For mig betyder et ordentligt liv blandt andet, at du

har en passion. Der mediterer du dig væk fra alt det andet lort i hverdagen. Glemmer det. Den nemmeste måde at meditere på er at gøre det, du brænder for. Om det er at dyrke en flot have, være musiker, rytter eller maler er underordnet. Min passion ud over heste, musik og familieliv er at have tid. Det er vanvittigt dejligt endelig at have god tid til at gøre de ting, som jeg godt kan lide. For eksempel nyder jeg at køre og slå hø i tre timer. Det havde jeg ikke tid til på samme måde før.

Hesteopdræt og ridning

Mens vi bumler ad smalle, hemmelige grus- og markveje og tilser veltilpasse ungheste, der tillidsfuldt kommer os i møde på den ene overdådigt beliggende naturfold efter den anden, fortæller Bent, at der overordnet er to ting ved hestene, som han er passioneret omkring:

– Det er dejligt at passe dem, sørge for dem, kigge på dem og se, hvordan de udvikler sig fra år til år. Der skal være ordentligt hegn, godt foder og ordentligt hestehold, men min måde at holde heste på indebærer ikke fodring med dyr hestemysli eller at sætte på boks om natten. Det har jeg ikke tid eller lyst til. Jeg prøver at opdrætte billigt ved at forsøge at lave billigt foder, for eksempel laver jeg 250-300 bigboller hvert år og ligger på en kostpris per hest per måned på cirka 250 kroner året rundt. Ellers hænger

det simpelthen ikke sammen at avle heste, opsummerer han og fortsætter med at sætte ord på hestepassionen:

– Jeg synes stadigvæk, at det bare er fedt at ride, og jeg vil gerne lære mere, så jeg bliver ved med at få undervisning af dygtige instruktører. Jeg glemmer, at jeg er blevet en ældre mand. Nogle gange tager jeg hjelmen af og rider ud over heden. Det er helt vildt dejligt og sanseligt. Rider jeg tur med andre, kan jeg godt finde på at sige: Nu skal vi ikke snakke hele tiden, nu rider vi bare lidt.

– Tæt ved gården i Røverdalen er der store græsfolde til ride- og pensionsheste. Her går hingsten også med sine hopper.

Musik og heste giver ham meditative oplevelser, og der er flere ligheder mellem de to passioner:

– Hvis du rider og spiller musik på vist niveau, skal du være rytmisk og motorisk stærk og kunne arbejde afslappet og hurtigt med en god muskelspændings-fornemmelse og empiri i kroppen. Som rytter og for eksempel trommeslager har du styr på, hvor du er i den yderste del af din krop. Det træner du især som musiker, for du kan ikke spille hurtigt, hvis du spænder i kroppen. Begge steder handler det om at kunne sidde afslappet, have god balance og at kunne arbejde

hurtigt, forklarer Bent, der spiller violin, harmonika, klaver og keyboard på professionelt niveau.

Den udfordrende motorik

Bent blev uddannet instruktør under DI ved Poul Erik Jensen og Eyólfur Ísólsson fra 1986-1989 ("jeg står vist ikke på instruktørlisten mere," mener han) og har desuden taget kurser i hestepleje og grundridning. I dag deltager han af og til på kurser ved instruktører som fx Jón Stenild, men han understreger, at Eyólfur Ísólsson og særligt Poul Erik Jensen udgør den vigtigste inspiration i forhold til ridning.

Gang på gang oplever han, hvordan netop kombinationen af en afspændt krop og en fuldt kontrolleret motorik er udfordrende. For som et dedikeret foreningsmenneske underviser han både børn og voksne i lokalklubben Nökkvi, hvor han har været et omdrejningspunkt gennem mange år.

– Det er svært at forklare, hvordan det skal føles i kroppen. Hvad du skal mærke i din røv og din krop, når du sidder på hesten. Men det er enormt interessant at undervise, hjælpe med at løse knuden og høre en elev sige "Ja, det kunne jeg godt mærke." Jeg holder af samværet omkring at ride og at have heste, og jeg holder af at tale med både professionelle ryttere og turrytterne i Havredal, hvor Nökkvi holder til. At folk er glade og positive og har en dejlig passion for deres lille, tykke hest, som de elsker over alt i verden – det er fantastisk, og det er med til at binde os sammen.

Dengang og nu

Når Bent tænker tilbage, melder der sig tanker om et fællesskab omkring hestene, der var anderledes end i dag.

– Dengang var det et entusiastisk miljø, hvor ambitionen primært var samvær med hestene og andre skøre islandshestemennesker. Der var ikke en masse normer for påklædning og udstyr, men det blev muligt for en del mennesker at opfylde en livsdrøm om at få en hest og ride. I dag er Islandshesteverdenen præget af udvikling som det øvrige samfund. Vi møder professionalitet og større forventninger til servicering, undervisning, levering af varen tilpasset individuelle behov – uden at man nødvendigvis selv bidrager til fællesskabet og det frivillige arbejde, som er nødvendigt for at bevare en stærk foreningsstruktur, der netop kan levere den "vare" til mig, som jeg har

Dollerup Bakker med hestefolde. Heste, køer og får bruges som naturplejere i området.

brug. Vi forventer næsten personlig tilpasset service, ræsonnerer han.

Islandshestens alsidighed skaber en stor bredde blandt dens ryttere, oplever Bent, der altid har været medlem af og aktiv i en lokalklub. Bredden betyder, at det kan være svært at målrette aktiviteter, kommunikation og medlemstiltrækning i lokalklubberne og Dansk Islandshesteforening, og derfor bør vi bruge energi på at udbygge og vedligeholde fællesskabet omkring hestene.

– Jeg tager med på fællesture og hygger mig med at være sammen med mange andre mennesker omkring heste, fordi jeg gerne vil skabe og fastholde relationer og sørge for, at folk har lyst til at være med i en lokalkub og det store fællesskab i DI. For mig er det vigtigt, at vi har en landsækkende

forening og en lokalklub, der både favner dig, der har en hest til 25.000 og dig, der har en hest til 225.000. Det betyder meget, at vi er sammen på alle niveauer omkring vores interesse og at vi er gode ved hinanden, lyder det

fra Bent, der kommer med en opfordring til hestefolket:

– Husk nu at nyde stjernestunderne med din hest og de andre ryttere.

Elias, sommer 2020

Tilbage på gården parkerer Bent Landcruiseren udenfor stalden og henter den 7-årige hingst, Elias fra Torsbjerg, der går alene på en mark og lige er

kommet hjem fra kåring i Herning. Elias blev vist for anden gang af Siggí Óli Kristinsson. Det gik godt. Rigtig godt. Byg: 8,37. Rid: 8,33. Total: 8,35.

– Det er den første hest af min avl, der er fuldkåret. Personligt er det dejligt, for jeg har også avlet hans mor, der er efter Stjarni. Selv en sindig jyde må bryde ud i jubel, og jeg glæder mig vældigt over at skulle have ham her på stedet. Nu har jeg god tid til at føre logbog og følge med i brunster og bedækninger, siger Bent, der selv tilrider og grundtræner sine heste i rondellen på gården, hvorfra han også sælger ungheste og tilredne heste.

Selv om Elias, der normalt er en rolig hingst, ikke kan se hopperne, ved han godt, at de er tæt på. Han opfører sig alligevel pænt under fotograferingen. En halv time senere går han blandt sine hopper. Han stikker mulen i græsset, letter hovedet igen og tølter lidt rundt langs hegnet. Fem af hopperne er Bents egne. Om et års tid går deres føl på de grønne marker ved Torsbjerg. 🐾

“
*Husk nu at
nyde stjerne-
stunderne med
din hest og de
andre ryttere.”*

CEM er konstateret på danske islandshestestutterier

Sygdommen CEM er nu en realitet i den danske islandshestepopulation

[Tekst: Kristina Christensen Foto: Henrik Bjerregrav]

Kun enkelte islandske heste indenlands havde tidligere været fundet positive, da Dansk Islandshesteforening via opslag på Facebook blev opmærksom på, at nogle hingsteejere meddelte, at hingste i deres varetægt var smittet med CEM. Det skete i slutningen af juni.

Dansk Islandshesteforening anbefalede straks til alle avlere at forholde sig aktivt og ansvarligt til CEM.

Jo mere viden, jo bedre

Hingste, som bedækkede og alle hopper, der skulle til hingst, blev anbefalet en test for CEM. Alle hopper, der var bedækket med én af de CEM-positive hingste blev forlangt testet af Fødevarestyrelsen. Alt sammen som led i opsporing og spredning af smitten.

– Jo flere prøver, jo mere viden er der tilgængelig om, hvor meget og hvordan bakterien er spredt i populationen. Nu skriver vi september, og bedækningssæsonen er så småt ovre. Men det er ikke usandsynligt, at der igen til næste år vil komme enkelte CEM-positive heste. Vi kan konstatere, at en vis spredning af CEM er virkelighed, idet den er til stede både på Sjælland og i Jylland, fortæller stambogsfører i Dansk Islandshesteforening, Kristiane Klindt.

– Ved TÖLTs deadline er foreningen bekendt med, at 13 hingste er verificeret positive hos Statens Seruminstitut (SSI). På den længere bane fortsættes derfor samarbejdet med faglige eksperter fra relevante organer. Der er bl.a. distribueret vejledninger til de praktiserende dyrlæger om prøveudtagning og behandling via Faggruppen Hest under Den Danske Dyrlægeforening. Materialet er udarbejdet på Universitetshospitalets sektion for Reproduktion og Obstetrik, fortæller Kristiane Klindt.

Hvorfor rammes de islandske heste i DK af CEM nu?

Det kan der næppe svares på, og der kan næppe heller svares på, hvor det kommer fra.

– CEM er til stede i nogle europæiske lande, og man skal i første omgang nok erkende, at vi har brug for at kunne flytte vores heste rundt forskellige steder. Al flytning medfører risiko for smittespredning – herunder CEM. For nogle bliver sygdommen en bekostelig affære, mens andre går fri. Der er desværre ingen retfærdighed i dette, afslutter Kristiane Klindt. 🐾

Fakta

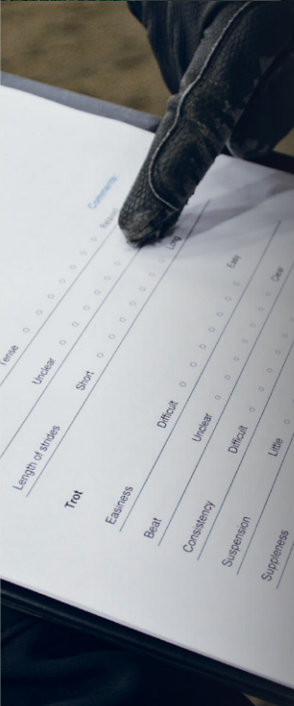
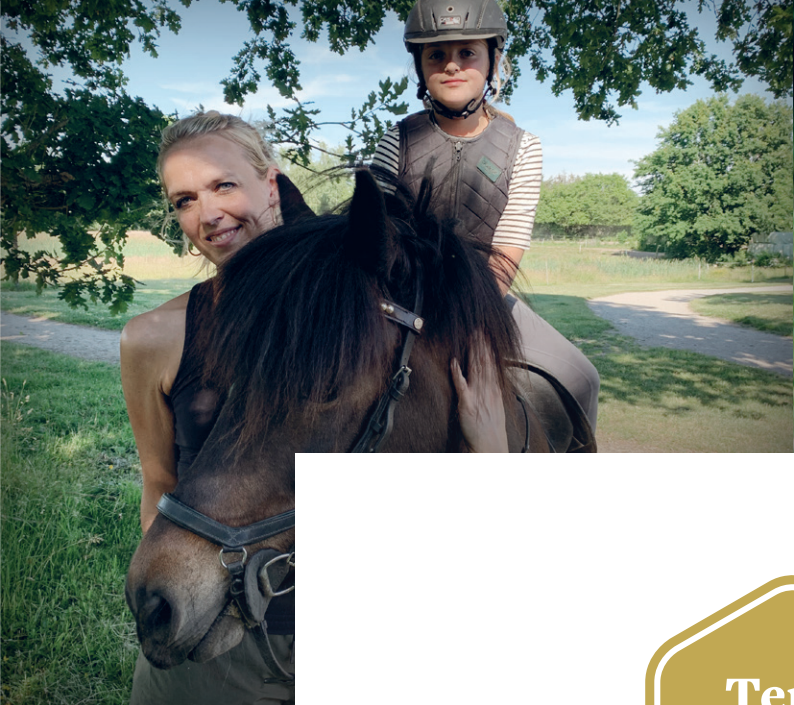
Contagios equi metritis (CEM) er en yderst smitsom kønssygdom hos heste. Contagios = smitsom, equi = hest og metritis = betændelse i livmoderen.

Sygdommen skyldes en bakterie, *Taylorella equigenitalis*, og smittespredningen sker hyppigst ved bedækning med hingste, der er bærere af smitten.

Almindelige symptomer i dette udbrud er hopper, der løber om og hopper, der ikke bliver drægtige. I litteraturen er borbetændelse med flåd fra livmoderen et almindeligt symptom. I dette udbrud har det dog ikke været typisk. Hingstene er symptomløse men kan overføre bakterien fra en hoppe til den næste. Føl, der fødes af en inficeret hoppe, kan blive bærer af bakterien indtil behandling.

Behandlingen er antibiotika og lokal vask/desinfektion samt efterfølgende antibiotikasalve på områder af hestens kønsorganer. For nogle heste kan det være nødvendigt med flere omgange behandling, før de kan testes negative.

CEM er en anmeldepligtig sygdom, og Fødevarestyrelsen skal underrettes ved positive fund. Hingste, der testes positiv underlægges tilsyn og skal testes negative, før tilsynet ophæves. Så længe tilsynet opretholdes må hingsten ikke bedække. Alle hopper, der er bedækket med hingsten, skal testes.

HESTEMANGEL FORUDE?

Hver dag året rundt afsluttes i gennemsnit cirka syv handler med en islandsk hest i Danmark, som registreres med et ejerskifte. Reelt er antallet af handler meget højere. Efter corona-krisen satte turbo på vores ride- og købelyst, virker markedet nærmest støvsuget for især rolige fritidsrideheste med adskilte gangarter til priser, som almindelige mennesker kan betale. I dette tema snakker TÖLT med købere og sælgere om stigende priser, små årgange af føl, faldende udbud og høj efterspørgsel. – Og vi spørger en tysk opkøber, hvorfor han bogstaveligt talt henter læssevis af danskavlede heste i Jylland.

**TÖLT har taget temperaturen på hestemarkedet
anno 2020. Den er høj!**

*Salgsstalde melder
om boom i hestesalget:*

Vi kan næsten ikke følge med

Der er rift om gode islandske rideheste i alle prisklasser. Særligt de store, stabile tøltere med adskilte gangarter i prisklassen 40.000 til 100.000 kroner er steget voldsomt i pris indenfor det seneste år. – Og de er ekstremt svære at finde.

[Tekst: Pernille Engsig Eskildsen Foto: Christine Smit]

Hos Mette Koefoed, der driver en af landets største salgsstalde, TeamNo, kimer telefonen konstant med nye kunder, der vil se og prøve salgsheste hos hende i Ringkøbing. I løbet af årets første syv måneder har hun solgt 70 heste i prisklassen 45.000-100.000 kroner. Sidste år solgte hun i alt 80 heste, og det var det hidtil bedste år. 2020 slår alle rekorder, spår hun.

– Det er fuldstændigt vildt. Jeg har aldrig oplevet noget lignende. Der er stor efterspørgsel, og der er købere til alle slags heste. Priserne på søde, danskfødte heste med god tølt stiger, og vi er på niveau med situationen inden finanskrisen. Dengang var det svært at finde en ridbar islandsk hest til under 50.000. Sådan er det også ved at være nu, hvor jeg oplever, at folk virkelig har råd til at investere i deres hestehobby.

For Mette Koefoed betyder den massive efterspørgsel blandt andet, at hestene bliver

solgt på markant kortere tid. Køberne tager hurtigere beslutninger, så hun skal vise den samme hest færre gange inden et salg. Hun fortæller også, at der efter nogle måneder, hvor det pga. corona-nedlukning har været umuligt for tyskere og schweizere at komme til Danmark og handle heste, nu igen er godt gang i salget til kunder syd for grænsen.

Vi mangler heste

Ved Aalborg sælger Rasmus Møller Jensen også mange heste for tiden, og han forudser, at markedet vil være presset i nogle år frem.

– Der er en enorm efterspørgsel især på gode rideheste i prisklassen 50-100.000, og det seneste år er der sket en kraftig prisstigning på – et gæt – 25 procent. Folk efterspørger gode, letridelige heste med godt sind, adskilte gangarter og fornuftige bevægelser, og det er blevet almindeligt at give 60.-70.000 kroner for sådan en ridehest, som du tidligere kunne få for 45.-50.000. De

Efterspørgslen på konkurrenceheste til + 100.000 er ikke helt så voldsom som på fritidshestene. Her er det Pernille Lyager Møller, der rider salgshesten Reissn fra Ytra-Vallholti, som er i en høj prisklasse.

er svære at finde lige nu, og det er måske heller ikke den slags heste, vi har avlet efter i Danmark, fordi de professionelle avlere gerne vil lave de helt dyre udgaver.

Konkurrenceheste til + 100.000 kroner er der ikke helt så massiv efterspørgsel på, men også her går salget godt. Rasmus Møller Jensen har købt og solgt heste gennem mange år. Han oplever en tendens til, at flere og flere har deres rideheste opstaldet og ikke længere vælger at trække føl på deres hopper.

– Tidligere havde islandshestefolket små hobbylandbrug med ti heste, hvor de fik et føl eller to, men flere og flere vil bare have en ridehest stående på et ridecenter, hvor der er et miljø med flere opstaldere. Der bliver avlet færre heste, og opgaven med at producere føl fremadrettet kommer til at ligge hos store stutierier, hvor de bliver dyrere, fordi avlsarbejdet bliver mere professionelt. Jeg oplever, at der er mangel på danskfødte heste.

Det er et fænomen, som vil vare ved i mange år, for på grund af den lange produktionstid på 5-6 år, kan man ikke bare lige øge udbuddet.

Rasmus Møller Jensen ser det som positivt for avlerne med øget efterspørgsel og højere priser, men han er bekymret for tilgangen af ryttere og fødekæden i sporten.

– Hvis hestene bliver alt for dyre, risikerer vi at miste mange nye kunder og potentielle ryttere, der ikke kommer ind i islandshesteverdenen eller sporten, fordi prisen er for høj. Det synes jeg er betænkeligt.

Konkurrenceheste er altid svære at finde

Hos GaJu Islandsheste sælger Julie Christiansen konkurrenceheste fra 150.000 og op til millionklassen. Her virker markedet knap så hektisk som hos "mellemklassehestene".

– Der er altid stor søgning på konkurrenceheste, men der plejer at være lidt dødt om sommeren, og sådan er det ikke i år. Efterspørgslen går i den positive retning, og med VM-år næste

år er der begyndt at komme stor interesse for de helt dyre top-konkurrenceheste, hvor jeg også får en del henvendelser fra udlandet.

Julie Christiansen har specialiseret sig i at tage til Island og finde heste på bestilling. Her møder hun et fint udbud men også stigende priser.

– En rigtig god konkurrencehest har altid været svær at finde, og det er ikke blevet lettere. Du kan ikke længere tage derop, køre rundt på gårdene og finde en billig, god hest – det er i hvert fald meget sjældent, at det sker. Når jeg er deroppe, ser jeg måske 150 heste på en uge og vælger ti ud. Priserne er helt klart stigende, men på Island får du god kvalitet og betaler for det. Det er også nemt at se mange emner på kort tid, fordi koncentrationen af heste er høj, og afstandene mellem gårdene er forholdsvis korte. 🐾

Ejerskifter af islandske heste i Danmark

Fra perioden 1. januar 2019 til 21. juni 2019 blev der ejerskiftet 1.246 heste. Sammenligner vi med 2020, er der i samme periode blevet ejerskiftet 1.387. Det er en stigning på 141 handler eller godt 11 procent fra sidste år til i år. Selvom det er lovpligtigt at ejerskifte en hest indenfor tre uger efter handlen, er det ikke alle heste, der ejerskiftes. Heste, der sælges til Tyskland ejerskiftes som regel ikke, da reglerne er anderledes i Tyskland. Derfor er antallet af handler reelt meget noget højere end det, som de registrerede ejerskifter viser.

2015: 2.522 ejerskifter
2016: 2.653 ejerskifter
2017: 2.714 ejerskifter
2018: 2.419 ejerskifter
2019: 2.501 ejerskifter

**Fra 1. januar 2019
til 21. juni 2019:** 1.246

**Fra 1. januar 2020
til 21. juni 2020:** 1.387

Kilde: Stambogskontoret,
Dansk Islandshesteforening

Selv om de er søde, fødes langt færre føl i Danmark end for ti år siden. For det er dyrt at opdrætte en islandsk hest, der først kan sælges som ridehest, når den er fem til seks år gammel. Det påvirker det aktuelle udbud af islandske heste i Danmark og andre lande som fx Tyskland.

Tema
HESTEMARKEDET
2020

Usædvanlig situation på hestemarkedet:

SMÅ ÅRGANGE OG TYSKE OPKØB GØR UDBUDDET AF HESTE LILLE

Efterspørgslen på rare fritidsheste med adskilte gangarter er steget, og under coronanedlukningen i foråret boomede handlen for alvor. Samtidigt avles der markant færre heste i Danmark end for ti år siden, og mange af de danskfødte rideheste ryger til Tyskland. Konsekvens: udbuddet af salgsheste er lille, og priserne ryger i vejret. Positivt for avlerne, der får mere for deres produkter, lyder det fra Dansk Islandshesteforening.

[Tekst & foto: Pernille Engsig Eskildsen]

Ville du købe en 5-års hest i 2014, var den født i årgang 2009 sammen med 2.495 andre føl. Vil du købe en 5-års hest i år 2020, er den født i årgang 2015 sammen med 1.290 andre føl. Det er næsten en halvering af antallet af fødte føl i de to årgange, og det påvirker helt aktuelt udbuddet af heste.

De sidste fem år er tallet af fødte føl steget en smule, men det går meget langsomt opad. Sidste år blev der født 1.525 føl i Danmark, så hesteejere, købere, sælgere og avlere kan se frem mod nogle år, hvor der

sandsynligvis bliver ved med at være rift om gode, yngre heste.

Finanskrisen bremsede småavlere

Forklaringen på de små årgange, som er på markedet nu, skal findes tilbage i finanskrisen, der for alvor slog ned i 2008, siger Rune Hansen, formand for Avlskomitéen i Dansk Islandshesteforening.

– Jeg er ikke i tvivl om, at det drastiske fald i antallet af bedækninger og fødte føl er eftervirkninger af finanskrisen. Fra 2008 og 2009 blev det utroligt svært at sælge heste, og her begyndte

mange avlere at skære ned på antallet af føl. Det var nok primært private, der avler et til to føl om året, som stoppede med at avle og ikke rigtigt er kommet i gang igen. En anden forklaring på det lille udbud er, at tyskerne gennem nogle år har hentet enormt mange heste i Danmark, især fra Jylland. Deres marked er tømt, og der er stor efterspørgsel på vores dansk-avlede heste, fordi tyskerne på grund af risiko for sommereksem ikke vil have heste, der er født på Island, siger han. Trods små årgange og tyskernes opkøb frygter han ikke, at vi kommer til at mangle rideheste.

– Vi har heldigvis en race, som har en lang levetid, så hestene fra de store årgange i 2008 og 2009 er stadig i gang som rideheste og vil være det i nogle år frem. Kigger vi mod Island er der et stort udbud. Samtidig tror jeg, at de stigende priser, som vi ser nu, vil få flere til at sætte hopper i fol. Jeg er ikke bekymret for, at vi beslutter os til at mangle heste, siger han.

Selv om flere vælger at sætte hopper i fol, går der mange år, før det påvirker udbuddet.

– Den store efterspørgsel nu er forstærket af corona-krisen, hvor folk fik tid til at se på salgsheste og ride. Vores marked er præget af en meget lang reaktionstid, fordi der går seks år, fra en hoppe bliver ifolet, til afkommet kan sælges som ridehest. Ingen ved i øvrigt, hvordan efterspørgslen er om seks år, påpeger han.

Der findes ingen officielle tal på, hvilke priser islandske heste bliver handlet for, men samtlige kilder, som TÖLT har talt med,

bekræfter, at hestene er blevet dyrere de seneste fem år og lige nu tager et kraftigt ryk opad. Det oplever Rune Hansen også i sit netværk af avlere og hestefolk.

Priserne stiger

– Priserne stiger helt afgjort på alle segmenter af heste. Der er stadigvæk nogen, som tror, at de kan få heste for under 35.000, som man kunne for fem år siden, hvor markedet var præget af et stort udbud. Det kan du ikke længere, medmindre sælger ikke er klar over, at priserne er steget. I dag ser vi, at en stor vallak, der har nemt ved tølt og som er rolig og modig, kan koste op mod 70.000. Den kunne du tidligere få for 45.000.

Godt for avlerne

De høje priser er ærgerlige for slutbrugerne, der betaler mere for deres varer, medgiver Rune Hansen. Til gengæld, siger han, har deres indkøbte hest en højere gensalgs-

værdi. Den øgede værdisætning er dog positiv for avlerne, der får et bedre grundlag for en bæredygtig forretning.

– Inden en femårs hest er vokset op og er let tilredet, har den kostet avleren 40-50.000 at lave. Tidligere satte mange avlere penge til ved at sælge heste til 25. - 35.000, så det er positivt for dem, at priserne stiger, når de i højere grad kan holde pengene hjemme. Der bliver måske råd til investeringer i bedre avls-hopper, som kan kåringsbedømmes, og der vil være flere midler til godt foder, træning og bedækninger ved gode hingste. I sidste ende betyder det, at slutbrugerne får bedre heste, forudsiger Rune Hansen, der har et mål om, at endnu flere islandske heste skal avles på bedømte hopper, fordi det giver et bedre grundlag for at vælge den hingst, der komplementerer hoppens egenskaber bedst.

Mie Trolle, formand for Dansk Islandshesteforening supplerer:

– Priserne på vores heste stiger, og vi har med nogle strukturer og frie markedskræfter at gøre, som vi ikke kan eller skal styre. Det er selvfølgelig brandærgeligt og bekymrende, hvis det betyder, at potentielle islandshesteryttere og medlemmer af Dansk Islandshesteforening ikke kan være med, fordi hestene blive for dyre. Vi er jo en breddeforening, hvor der skal være plads til alle. Men fakta er, at en islandsk ridehest er omkostningsfuld og meget tidskrævende at producere, tilride og træne – uanset om det er dejlig skovturshest eller en potentiel VM-deltager. Det mærker vi for alvor nu, hvor efterspørgslen er stigende, udbuddet er lille, og priserne i højere grad matcher de udgifter, som producenterne har. 🐾

Antal fødte føl i FEIF-lande

Bemærk: Island ser ud til at falde kraftigt fra 2018 til 2019. Forklaringen er sandsynligvis, at islændingene ofte først registrerer deres "føl" omkring tilridningsalderen. Se flere tal på feif.org

Foals born and registered	2019	2018	2017	2016	2015
Australia	2	13	32	17	16
Austria	198	250	227	224	214
Belgium	32	28	43	31	29
Canada	15	21	23	29	26
Denmark	1,495	1,482	1,351	1,350	1,285
Faroe Islands		1		2	3
Finland	15	75	92	85	91
France	17	42	44	61	77
Germany	1,970	2,289	2,239	2,273	2,321
Great Britain	16	9	9	11	5
Hungary					
Iceland	4,070	5,188	5,364	5,713	6,167
Italy		3	2	1	2
Liechtenstein					
Luxembourg	5	5	10	3	5
Netherlands	159	201	178	150	152
New Zealand	2	2	10	8	5
Norway	202	246	210	259	269
Slovenia	9	13	10	11	10
Sweden	760	845	878	717	753
Switzerland	43	58	40	51	45
United States of America	31	58	60	40	54
Total	9,041	10,829	10,822	11,036	11,529
Percentage +/-	-16.5%	0.1%	-1.9%	-4.3%	

The figures presented here are provided by WorldFengur. FEIF unites people in their passion for the Icelandic horse.

© 1995-2020 – FEIF, International Federation of Icelandic Horse Associations

Antal fødte føl i Danmark 2007-2019

2007: 2.138	2013: 1.505
2008: 2.399	2014: 1.324
2009: 2.496	2015: 1.291
2010: 2.275	2016: 1.358
2011: 1.958	2017: 1.354
2012: 1.676	2018: 1.468
	2019: 1.526

Den tyske forbindelse

Alle de stutier og salgsstalde, som TÖLT har talt med, fortæller, at de ofte får henvendelser fra eller besøg af tyske opkøbere. De kommer forbi, prøver en række heste og køber nogle stykker – eller bestiller dem ubeset i telefonen. Hestene bliver hurtigt hentet og betalt, før opkøberen sælger dem videre i Tyskland. Vi har spurgt en af de tyske forbindelser om, hvorfor danske heste er så attraktive.

[Tekst: Pernille Engsig Eskildsen Foto: Adobe Stock]

Rygterne går i islandshesteverdenen: Vi er ved at tømme landet for danskfødte heste. Mange af dem ryger til Tyskland, hvor de bliver solgt videre på det tilsyneladende umættelige, tyske hestemarked. Nogle kilder i hestemiljøet mener, at der ryger 10-20 heste om ugen fra Danmark til Tyskland. I virkeligheden er der ingen, der kender antallet, for der findes hverken registreringer, tal eller estimater på, hvor mange islandske heste, der bliver eksporteret fra Danmark til Tyskland.

Samtlige salgsstalde og stutier, som vi har talt med, får henvendelser fra tyskere, der gerne vil handle heste, og fra nogle af salgsstederne i Jylland går over halvdelen af handlerne til Tyskland, Schweiz eller Østrig. Det gælder fx hos Nyminddegab Ridecenter, der sælger 30-40 fritidsheste om året, hvoraf 70-80 procent købes af tyske opkøbere eller tyske turister, som rider med på turistture.

– Vi har et fint samarbejde med tre tyske opkøbere. Nogle gange ringer de bare og siger, hvad de gerne vil have. Så sender vi

hestene derned, hvis vi har noget, der matcher. Det er typisk er stabile fritidsheste med god töl. Det er nemt. Vi får mellem 35.000 og 60.000 kroner for hestene, og der er meget sjældent bøv med handlerne, fortæller Esther Pieper Vad, ansvarlig for køb og salg af heste på Nyminddegab Ridecenter.

Henter heste en gang om ugen

– Jeg fornemmer dog en ændring i markedet. Tidligere betalte danske kunder ikke

så gode priser for heste som tyskerne, fordi udvalget her i landet var så stort. Jeg oplever nu, at også danske kunder betaler mere for pålideligt sind og gode gangarter. Jeg har mange heste, som aldrig kommer officielt til salg, fordi både danskere og

tyskere er skrevet op til skovtursheste til op til 50.000. Bliver det ved sådan, kan det fremover ikke svare sig for sig de tyske opkøbere at komme herop, for så kan de ikke tjene på videresalget, mener hun.

Udvalget af heste i Danmark er meget større end i Tyskland, og priserne er lavere.”

Malte Köhn er en af de tyskere, der af og til tager turen til Danmark fra sin islandshestegård i Quickborn nord for Hamborg. Selv kører han kun over grænsen cirka tre gange om året for at kigge på heste, for han handler oftest gen-

nem en dansk kontakt, der via sit netværk opkøber og sender hestene ned til ham.

Køb og salg er, fortæller han, blot en mindre del af hans forretning, der også omhandler pensionsheste, terapeutisk ridning, undervisning og rideskole. Men han kender

Tema

HESTEMARKEDET 2020

Flere tyske opkøbere kører til Danmark hver uge for at finde heste. Der findes dog ingen tal på, hvor mange islandske heste, der sælges og transporteres fra Danmark til Tyskland.

mindst tre tyske opkøbere, der systematisk kører til Danmark en gang om ugen.

Hvorfor køber du heste i Danmark?

– Udvalget af heste i Danmark er meget større end i Tyskland, og priserne er lavere. Det hænger sammen med, at I kan opdrætte heste til lavere omkostninger. Flere danske opdrættere har mulighed for at have unge heste gående gratis på statens store naturområder. Sådan er det ikke i Tyskland, hvor avlerne skal betale for at have heste på statens områder, og det er dyrt at sende på unge hestefolde. De fleste småavlere i Tyskland ejer ikke selv jord, så de skal have deres dyr gående hos opdrættere og betale for det. I Danmark har de fleste mindre avlere selv lidt land i baghaven. For os er der også en anden fordel, idet momsens bliver nedregnet til tysk moms, når vi sælger videre.

Malte Köhn nævner, at hans danske kontakter beskriver det som juridisk mindre forpligtende at handle med de tyske opkøbere end private kunder, hvor risikoen for, at man

måske må tage en hest retur eller bytte den, virker højere. Endelig er kvaliteten af hestene i Danmark rigtig god, lyder det:

– Danskerne avler langt flere afkom efter kårede hopper end tyskerne. Det giver en god kvalitet af heste, og derfor henter vi også flere danskavlede konkurrenceheste. Tidligere importerede vi primært de gode sportsheste fra Island, men tyskerne vil slet ikke have islandskfødte heste mere på grund af risikoen for sommereksem.

Malte Köhn opkøber primært rare fritidsheste i prisklassen 5.000 til 10.000 euro (37.500-75.000 kroner, red.). Han fortæller, at det er blevet meget sværere at finde de rolige, tøltende eksemplarer til rimelige priser end for bare fem år siden.

– Det er virkelig svært at finde noget nu. Jeg kan godt mærke, at priserne stiger, markedet er presset, og udbuddet af heste falder. Det handler også om, at danskerne i stigende grad er begyndt at efterspørge de gode fritidsheste, hvor markedet for den slags heste før var større i Tyskland end Danmark.

Det er udbud og efterspørgsel

Sekretariatsleder i Dansk Islandsheste-forening, Kristiane Klindt siger om de tyske opkøb:

– Det handler om udbud og efterspørgsel, når mange heste avlet i Danmark bliver solgt til Tyskland, og priserne stiger. Højere priser på islandske heste gavner hestebranchen bredt, fordi avlerne ikke længere sætter penge til på at opdrætte heste. Det har i mange år efter finanskrisen været svært at være avler, fordi de har haft svært ved at komme af med deres avl uden at tabe penge på hovedparten af hestene. Det er nu ved at ændre sig. Vi må som købere nu vænne os til, at vi er i en situation, hvor vi skal spare op lidt længere og betale meget mere for de gode, ridbare heste, som der er stor rift om. 🐾

SÅDAN FANDT VI DRØMMEHESTEN

Tema
HESTEMARKEDET
2020

Hvordan er det at være hestesøgende i 2020? Vi spurgte på et par islandshesteforummer på Facebook og fik en lang række vidt forskellige svar. Nogle oplever, at der er heste nok, at udvalget er tilpas og at priserne er rimelige. Nogle er heldige at støve deres drømmehest op med det samme – eller får den ligefrem foræret. Andre må justere forventningerne ned og budgettet op og gå på kompromis med hestens kvaliteter, mens de sparer nogle tusinde kroner ekstra sammen. Enkelte leder forgæves i månedsvis, investerer i et fejlkøb, finder ud af, at hesten har sommereksem og føler sig snydt, frustreret og opgivende. Oplevelserne af at være køber og hestesøgende er lige så forskellige som køberne selv.

[Tekst: Pernille Engsig Eskildsen Foto: Privat]

TÖLT har talt med et par stykker.

Pernille Mærsk, Bagsværd

Købte i juni 2020 en vallak på ti år til alrid, tur og spring til datteren Liva.

Pris: 44.000 kr.

Hvilken slags hest søgte du?

– En sød hest, som min datter selv kunne hente på folden, sadle op og rense hove på. Hun havde en fin ridehest, der var vanskelig at håndtere for hende, så denne skulle være både kæledyr, ridehest og en god

ven. Det er udfordrende at finde noget, der passer til en dygtig, let og lille rytter, der allere-de både rider alrid og springer. Det skulle ikke være en decideret børnehest, der bare tuller efter hesten foran. Når man kontakter stutier og fortæller, at det er til en pige på 10, siger de hurtigt, at de ikke har sådan én.

Hvordan var processen?

– Jeg har ledt meget på Facebook bl.a. i forummet Islænderfremvisning og på platforme som Jorass, Isfaxi og DBA. Da vallakken her kom til salg, sendte tre i mit netværk et link til den, og jeg skyndte mig at tage kontakt. Sælger tog i øvrigt annoncen af efter to timer, fordi hun fik så mange henvendelser. Det var den tredje salgshest, vi prøvede. Vi prøvede ham én gang og købte ham næste dag. Det var et kæmpe sats, men jeg følte mig presset af et marked, hvor gode heste bliver solgt meget hurtigt, og jeg var ret sikker på, at han var den rigtige til Liva. Jeg forhandlede ikke om prisen på 44.000, som jeg synes er okay for en sød, flot, danskfødt femgængervallak på ti år og 135 cm, som er fin at ride og håndtere for Liva, der allerede

elsker ham. Islandske heste er jo generelt dyrere end de store.

Hvordan oplevede du hestemarkedet?

– Man skal være hurtigt ude, for udvalget af søde, letridelige heste med gode bevægelser, middel vilje og gode gangarter er lille, især på Sjælland. Der er flere salgsheste i Jylland. De attraktive heste bliver ofte solgt uden at blive annonceret. Generelt oplevede jeg, at de heste, som vi så på, var prissat ok.

Et par gode råd?

– Du skal have is i maven og ikke gå på kompromis. Der er altså stadigvæk masser af heste. Der kommer hele tiden nye til salg, og du skal nok finde den helt rigtige. Det er også en god idé at prøve flere forskellige heste. Så ved du mere om, hvad der passer til dig, og hvilken slags hest, du kan lide at ride på. Det er meget vigtigt at gøre sig klart, hvilken type hest man vil have, og hvad man vil gå på kompromis med.

Pernille Mærsk søgte heste her: Facebookforummet "Islænder fremvisning" (vær

opmærksom på, at man ikke må sælge dyr i Facebookgrupperne, så der er en række bestemte ord som "til salg" og "pris," man skal undgå at bruge i opslagene. Administratorerne har udviklet et "kodesystem" med stjerner, der signalerer priser). Websider: Jorass.dk, isfaxi.dk, dba.dk

Annekatrine Kirketerp-Møller,
18 år, Trørød, Nordsjælland

Købte i februar 2020 en 7-års
kåret hoppe til konkurrencer.

Pris: 95.000 kr.

? **Hvilken slags hest søgte du?**

– En god konkurrencehest. Vi erkendte, at vi ikke kunne få én hest, der dækker hele familiens behov – fra min fars let øvede niveau til mig, der gerne vil ride stævner. Jeg købte en hoppe til 48.000 kroner i 2018, der var sød og køn, men den udviklede sig ikke til at blive den sportshest, som jeg ønskede. Dengang prøvede jeg seks andre inden købet, men hun var ikke det rigtige valg. Jeg solgte hende i 2019 og gik i gang med at lede efter en talentfuld hest.

? **Hvordan var det finde en konkurrencehest?**

– Det er anderledes at lede efter en konkurrencehest end en skovturshest. Priserne er højere, så der er meget på spil for sælgerne, der virker mere professionelle, selv om jeg også har haft blandede oplevelser. Min træner hørte, hvad der var til salg via sit netværk, og så gik vi den vej. Jeg prøvede 12 forskellige heste, før jeg gennem Tania Højvang Jensen fandt 7-årige, danskfødte Druna fra Udstruplund hos avleren. Hun var kåret med total 7,76, havde gået et par stævner og kostede 95.000. Hun stod

ude af form efter en pause, men min træner rådede mig til at købe hende. Jeg var klar til at slå til efter den første tur, men prøvede hende alligevel tre gange, før vi handlede. Jeg har haft Druna et halvt år nu og er helt vildt glad for hende.

? **Hvordan oplevede du hestemarkedet?**

– Udbuddet er ikke ret stort, og priserne er svære at gennemskue. Flere af de salgsstalde, som vi kontaktede, meldte udsolgt. Mange heste bliver solgt uden at blive annonceret, så det er en god idé at ringe rundt til forskellige stutier og salgsstalde og høre, hvad

de har. Så er det bare med at komme ud og prøve, når der er noget interessant.

? **Et par gode råd?**

– Få hjælp fra én, der ved noget om det. Det er meget vigtigt, synes jeg! Gå efter din mavefornemmelse, når du skal vælge. Min regel: Hvis du også efter tredje gang, du prøver hesten, tænker på den, før du sover om aftenen, og når du vågner om morgenen, er du på rette spor. Sådan havde jeg det med Druna.

Annekatrine søgte her: Primært brugte hun sin træners netværk og fik hjælp til at vælge den rette hest. 🐾

Pernille Mærsk tog en hurtig beslutning, da hun købte hest til sin datter. Men hun havde en god mavefornemmelse omkring vallakken, som Liva på 10 år allerede er meget glad for.

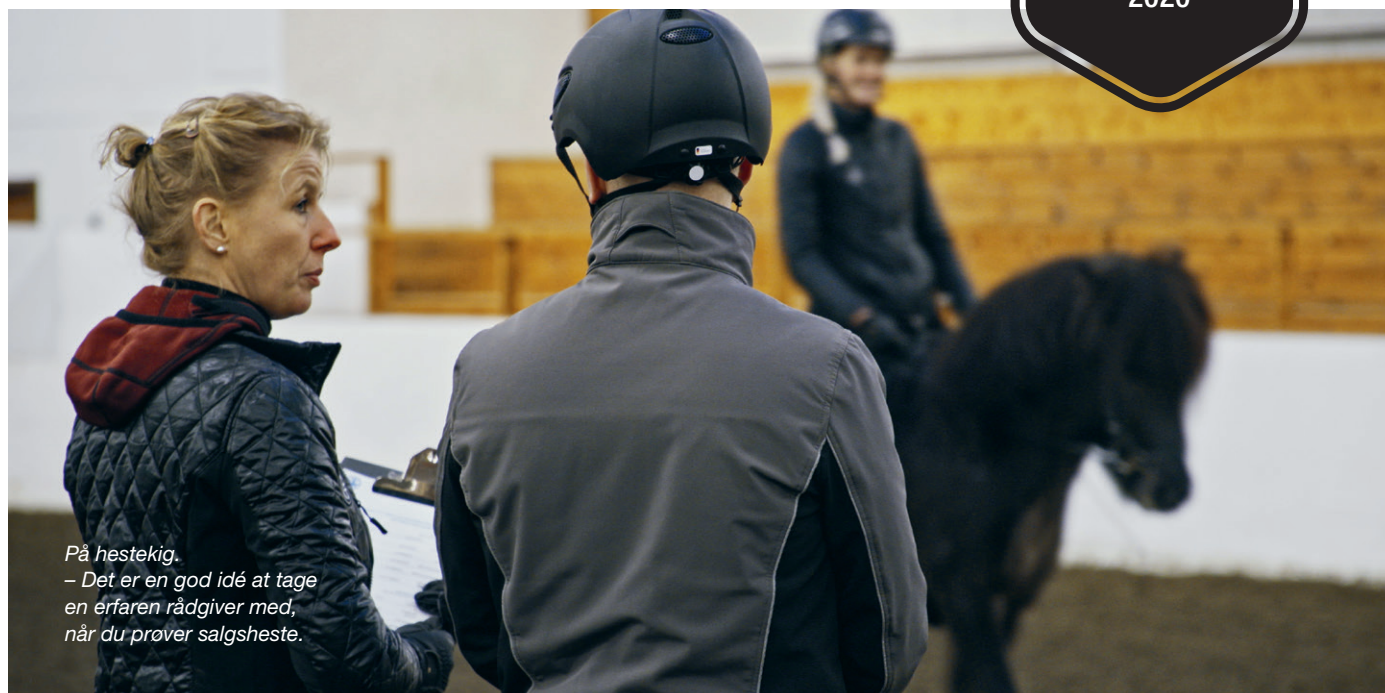
Hesteadvokatens opfordring til købere i et presset marked:

Vær grundig før, under og efter en hestehandel

Pernille Skinnerup er selvstændig advokat og har været rytter hele sit liv. Hun er specialist i jura vedrørende heste og oplever et stigende antal henvendelser fra uheldige købere. Det gælder især købere, hvis nye hests adfærd er helt anderledes, end da de prøvede den hos sælger.

[Tekst: Pernille Engsig Eskildsen Foto: Horses of Iceland]

Tema
HESTEMARKEDET
2020

*På hestekig.
– Det er en god idé at tage
en erfaren rådgiver med,
når du prøver salgsheste.*

Det er sælgers marked nu, hvor alt kan sælges, og der er mange førstegangskøbere af islandske heste. Det kan godt give uheldige handler, fortæller Pernille Skinnerup.

Som advokat repræsenterer hun ofte købere. De henvender sig til hende efter handlen, når fejl og mangler viser sig. Det kan være fysiske skavanker som sommereksem, spat, forfangenhed/EMS og tandlidelsen EORTH. Men også problematisk eller farlig adfærd fylder meget, fortæller hun.

Ikke den hest jeg prøvede

– Jeg oplever, at det handler om dårlig kemi og et forkert match mellem hest og rytter, når køber ringer til mig og siger: "Jeg har fået min nye hest hjem. Det er slet ikke den hest, jeg prøvede hos sælgeren." De ringer mange gange hurtigt til mig, måske indenfor tre uger efter de har fået hesten hjem, siger Pernille Skinnerup og uddyber:

– Når det handler om adfærdspromatikker, hører jeg ofte, at hesten nogle dage efter, at den er hentet hjem, begynder at stikke af

Hvilke kvaliteter ønsker jeg hos min nye hest?
En kravspecifikation hjælper med at forventningsafstemme mellem køber og sælger. Her kan du evt. bruge skemaet "Riding Horse Profile" fra FEIF.

uden at kunne stoppes eller "ser spøgelser." Køber bliver bange for den og fortryder sit køb. En del købere er kvinder i alderen 50+ i et købestærkt segment, som har redet for mange år siden og gerne vil i gang igen. De kan have en forestilling om, at en islandsk hest er bombesikker. Det er den ikke. Som alle andre heste reagerer den på et miljøskift og en ny rytter. Det kan gå galt, hvis man ikke har gjort sig klart, hvilken slags hest, man vil have og har en urealistisk opfattelse af egne evner som rytter.

Match mellem evner, krav og hest

For at undgå sådan en situation og af hensyn til hestens tarv, opfordrer Pernille Skinnerup til at inddrage en islandshestekyndig træner før, under og efter købet og, hvis det skal være helt ideelt, at bruge en islandshestekyndig dyrlæge til dyrlægetjekket og en advokat omkring købekontrakten.

– Du skal til at gøre en ret stor investering. Tag det med ro og vær omhyggelig, selv om markedet er presset, og sælger måske fortæller, at der er andre interesserede i kulissen. Det er en god idé at lave en kravspecifikation. Hvad er det, jeg søger, hvad kan jeg håndtere? Se på perspektivet med dit køb og dine rytterfærdigheder med kritiske øjne. Jeg kan ikke opfordre nok til at inddrage en træner i processen, som prøver hesten og er med til at vurdere, om den matcher dine evner, din højde og drøjde og dine øvrige krav – og om du matcher hestens sind og potentiale. Det kan godt være, at det koster lidt, men de penge er godt givet godt ud, mener hun.

I telefonen rådgiver Pernille Skinnerup (i første omgang gratis) de uheldige købere til at vise hestens adfærd til en træner og optage det på video. Der kan være tale om en smertereaktion, og her skal der en veterinærfaglig vurdering til. Hvis dyrlægen finder fx røntgenforandringer, gælder det om hurtigt at ➡

Advokatens gode råd til hestekøberen

#01

Lav en konkret kravspecifikation

En kravspecifikation kan hjælpe med at forventningsafstemme mellem dig, sælger og hesten. Hvilken hest søger du? Hvad skal den bruges til? Hvad er perspektivet med dig og den nye hest? Hvad kan du håndtere? Vær meget konkret og specifik og tag en træner med på råd omkring din kommende hest.

#02

Tag en erfaren rådgiver med

Du bør prøveride hesten flere gange, helst med en islandshestekyndig træner som bisidder. Det er vigtigt at se, at hesten fungerer fornuftigt på boks, på fold, i longe, under håndtering. Bisidder skal prøve hesten, se dig ride den og vurdere jer sammen. Vær bevidst om, at en professionel sælger viser hesten, så den tager sig ud bedst muligt. Som lægmand svarer dine rytterevner måske ikke overens med sælgers, og hesten opfører sig og bevæger sig anderledes med dig.

#03

Lav en god køber-sælger-kontrakt

I kontrakten kan man nærmest skrive sig ud af hvad som helst. Vær obs. på sommereksem, som kan være invaliderende for hesten, hvis det bryder ud hos køber. Tal om, hvem der bærer risikoen for, om hesten udvikler eksem og tag evt. dyrlægen med på råd. Forhold jer til, hvem der bærer risikoen for, at hesten måske viser et helt andet sindelag hos køber. Hesteforsikringen dækker ikke uanvendelighed som følge af farlig/ustabil adfærd. Man forlanger en fysisk diagnose, som er uhelbredelig, og da farlig/ustabil adfærd ikke er en diagnose, er der nul dækning. Brug en god skabelon og lad gerne en advokat gennemgå kontrakten inden underskrift for at få de sidste ting med. Et godt tip: Skriv evt. i købekontrakten, at en forudsætning for købet er, at hesten kan fuldt forsikres.

#04

Dyrlægetjek ved islandshestekyndig dyrlæge

Vælg dyrlægen med omhu. Det bør være en hestedyrlæge med forstand på islandske heste og øje for fx sommereksem, racens særlige smidighed og kombinationen af den nye rytters højde og drøjde og hestens fysik. Vær opmærksom på, hvilke undersøgelser, dit forsikringsselskab forlanger og send eventuelle røntgenbilleder ind til selskabets veterinære konsulent. Benyt dig endelig af, at dyrlægen ser dig ride hesten under en "rideprøve."

Dansk Islandshesteforening samarbejder for øjeblikket med Pernille Skinnerup om en opdateret købekontrakt og en vejledning til kontrakten.

FEIF har udviklet "FEIF Riding Horse Profile". Et skema, du kan printe ud fra FEIF's hjemmeside og bruge i forbindelse med hestekøb. Det giver køber en neutral beskrivelse af hestens karakter og rytterens behov. Det udfyldes af køber i samarbejde med en hestekyndig, som køber har tillid til og kan bruges som et led i at matche hest og rytter.

gå videre med sagen. Hvis ikke dyrlægen finder noget, anbefaler hun køber til at kontakte sælger med videoen og de øvrige beviser og spørge ind til hestens forhistorie. Hvis der ikke er noget at komme efter der (det er der dog ofte – også lang tid tilbage, siger Pernille Skinnerup), står man med en hest, som man ikke kan forlange, at sælger tager tilbage. Det gælder dog kun i handler mellem private. Ved et forbrugerkøb er det lidt anderledes.

Omvendt bevisbyrde

– Ved et såkaldt forbrugerkøb mellem en privat kunde og en professionel sælger, eller hvis salget er sket via en kommissionsstald, gælder en omvendt bevisbyrde. Det er en svær situation for sælger, som skal bevise, at hesten ikke har udstad færden før og også ikke havde den med i bagagen.

I mange tilfælde er det nok til, at handlen kan ophæves.

– Hvis min klient har en sag, er jeg ikke den advokat, der anbefaler at gå efter sidste krone. Af hensyn til hesten anbefaler jeg

Du har ikke returret, så du kan ikke bare levere hesten tilbage eller få den byttet indenfor to år.”

at hugge en hæl og klippe en tå for at få en hurtig løsning og undgå en retssag, der kan tage et helt år eller måske to, hvis sagen ankes, siger Pernille Skinnerup, der lige nu har en stime af sager, som afsluttes hurtigt.

– I cirka halvdelen af sagerne lukkes de ned indenfor den første uge, hvor handlen ophæves, og hesten står til rådighed for afhentning af sælger mod, at køber får købesummen retur. Her får du ikke fuld kompensation for de penge, du har brugt på opstaldning, dyrlæge osv. Du betaler nogle lærepenge og undgår en langvarig og dyr

retssag. Du kan i mange tilfælde få udgifterne erstattet, hvis du vælger at gå videre med sagen i retten og vinder. Men det er der jo ingen garanti for, selv om jeg kun går videre med sager, som jeg selv tror på.

Pernille Skinnerup understreger i øvrigt, at et hestekøb hører under købeloven, hvor der er reklamationsret i to år og ikke, som mange fejlagtigt tror, returret.

– Du har ikke returret, så du kan ikke bare levere hesten tilbage eller få den byttet indenfor to år. Du har reklamationsret. Den ultimative reklamationsfrist, hvor du kan reklamere en fejl eller mangel, er to år. Men du skal reklamere indenfor rimelig tid, efter du har erfaret, at hesten ikke lever op til det, du troede, du købte. Ellers taber du din reklamationsret. Reager med det samme og få undersøgt, hvad der er årsagen til udfordringerne med hesten. Typisk ved at kontakte dyrlægen som det første og derefter skriftligt kontakte sælger. 🐾

EQUSANA GREEN FIBER MASH

Fiberrig mash med lavt indhold af sukker og stivelse, som gør den velagnet til alle typer af heste, både konkurrenceheste og de meget nøjsomme.

- Et højt indhold af ekstruderet hørfrø bidrager med sunde omega-3-fedtsyrer, der er gavnlige for hud, pels og led.
- Green Fiber Mash kan aktivt hjælpe til bedre væskebalance både i varmt vejr og efter hårdt arbejde.
- Strukturfibre og tilsat gærkultur giver grobund for et sundt miljø i hestens bagtarm, hvilket er afgørende for en velfungerende fordøjelse.
- Et højt indhold af gode proteinkilder, hjælper hesten med at restituere efter træning.

NYHED
2020

Husk at du kan købe
Equisana Green Fiber Mash
og Equisanas øvrige
produkter i din lokale
Land & Fritid.

www.equisana.dk

FORSKEREN

[Tekst: Janne Winther Christensen, forsker ved Institut for Husdyrvidenskab, Aarhus Universitet. Foto: Ib Dyhr og Adobe Stock]

FOKUS
Synsindtryk

Ny forskning:

Kan heste genkende en person på et fotografi?

Hvis du printer et vellignende foto af dit ansigt i normal størrelse og hænger det op foran din hest ved siden af et foto af en ukendt person – kan din hest så genkende dig på fotoet? Min umiddelbare tanke ville være 'nej', men en ny fransk undersøgelse publiceret i den anerkendte videnskabelige journal *Scientific Reports*, præsenterer resultater der tyder på, at heste kan genkende kendte personer på fotos, selv hvis de ikke har set personen i mere end et halvt år! Hvordan undersøger man overhovedet den slags? Hvorfor er det interessant?

De fleste af os har nok oplevet, hvor interessant en hestepære fra en anden hest kan være for vores heste på en ridetur hvor en hest kan snuse intenst til en gødningsklat på stien. Eller hvordan de interesseret kan snuse til vores jakke eller hår, hvis vi lugter ander-

ledes end normalt. Måske flehmer hesten, hvis den opdager en særlig interessant lugt. For heste er duftstoffer sociale kommunikationssignaler, og gennem en gødningsklat kan en hest få vigtig information om den hest, der lagde klatten. Det er også velkendt, at heste kommunikerer via lyde og har forskellige lydsignaler i

Når hesten flehmer (krænger overlæben opad), aktiveres det vomeronasale organ, som er et sanseorgan, der gør hesten i stand til at undersøge dufte nærmere. Flehmen ses ofte hos hingste, når de undersøger hoppers urin i forbindelse med brunst, men kan også vises i andre situationer, hvor hesten udsættes for en ukendt lugt. Et nyt forsøg viser, at heste også har et godt syn og kan se forskel på personer på almindelige fotos.

forskellige situationer, ligesom de selvfølgelig kommunikerer via taktile (berørings-) signaler, f.eks. i forbindelse med social hudpleje, leg eller aggression. Heste bruger også visuelle signaler i forbindelse med trusler og kropspositioner. Men i hvor høj grad genkender de hinanden – og os – på udseendet?

At genkende et ansigt på et foto

Mennesker kan sagtens genkende personer på fotos, fordi vi forstår processen bag fotos. Vi ved, at det todimensionelle billede repræsenterer en rigtig person. Hvad med heste – kan de overhovedet skelne nuancerne på et 2D-billede godt nok til at se forskel på ansigter? Kan de forstå, at ansigterne repræsenterer en rigtig person? I så fald er deres syn og evne til at omsætte synsindtryk måske bedre end hidtil antaget? I et nyt forsøg har mine franske kolleger brugt en metode, som tidligere har været anvendt til får, til at undersøge om heste kan genkende personer på fotos.

Vælger hestehovedet på touch-skærm

I forsøget blev 11, 3-års Welsh ponyer trænet til at trykke med mulen på en stor touch-skærm for at få en foderbelønning. Når de havde lært det, fik de vist to billeder samtidig på skærmen – et hestehoved og en sort cirkel – skiftevis placeret til højre og til venstre på skærmen. Hestene blev kun belønnet med foder, når de valgte (trykkede med mulen på) hestehovedet. Hestene blev trænet over fire dage (S1-4) med 32 præsentationer af billederne hver dag. Som det ses til venstre på Figur 1 på side 32 (Pre-training) havde alle 11 heste mindst 80% rigtige valg på dag 4. Det er ikke overraskende, at heste forholdsvis let kan lære en sådan opgave, hvilket er vist flere gange tidligere i forsøg.

Forskellige ansigter på skærmen

Derefter blev hestene udsat for et af fire forskellige ansigter – som de ikke kendte i virkeligheden – over for den sorte cirkel, som skiftevis blev placeret til højre og venstre på skærmen. De skulle i denne fase lære at vælge

ansigtet for at få en foderbelønning, uanset hvilket af de fire ansigter, de blev præsenteret for. Valgte hesten cirklen, fik den ingen belønning. Eftersom hestene fra første fase havde erfaring med, at cirklen ikke blev belønnet, er det heller ikke overraskende, at de også kunne lære denne opgave ('circle' vs. 'recurrent faces' i figuren). Succeskriteriet var, at hestene i to sessioner skulle have mindst 75% korrekte valg, og derfor er nogle heste kun trænet i to sessioner. I den næste fase skulle hestene lære at vælge et ansigt frem for en ny figur (dvs. en ny, ukendt figur blev præsenteret hver gang over for et af de fire ansigter fra sidste fase). Som det fremgår af figuren, lærte hestene også ret hurtigt denne opgave, dvs. de trænes dermed gradvist til at vælge det 'mest kendte' af to muligheder, eller måske nærmere 'fravælge det ukendte'.

Det er ikke overraskende, at heste forholdsvis let kan lære en sådan opgave, hvilket er vist flere gange tidligere i forsøg.”

Hestens syn er godt

I den sidste træningsfase blev hestene udsat for et af de fire ansigter, som var blevet brugt i de sidste to faser, over for et helt nyt ansigt. Det var kun de fire ansigter, der blev belønnet, mens hestene ikke blev belønnet, hvis de trykkede på det ukendte ansigt. Selv om hestene lavede lidt flere fejl i denne fase, var deres præstation stadig over 50% (som man ellers ville forvente, hvis de trykkede helt tilfældigt). Denne del af forsøget viser altså, at hestes syn faktisk er ret godt – de er i stand til at se forskel på ansigtstræk på fotos på en touch-skærm.

At vælge et kendt ansigt

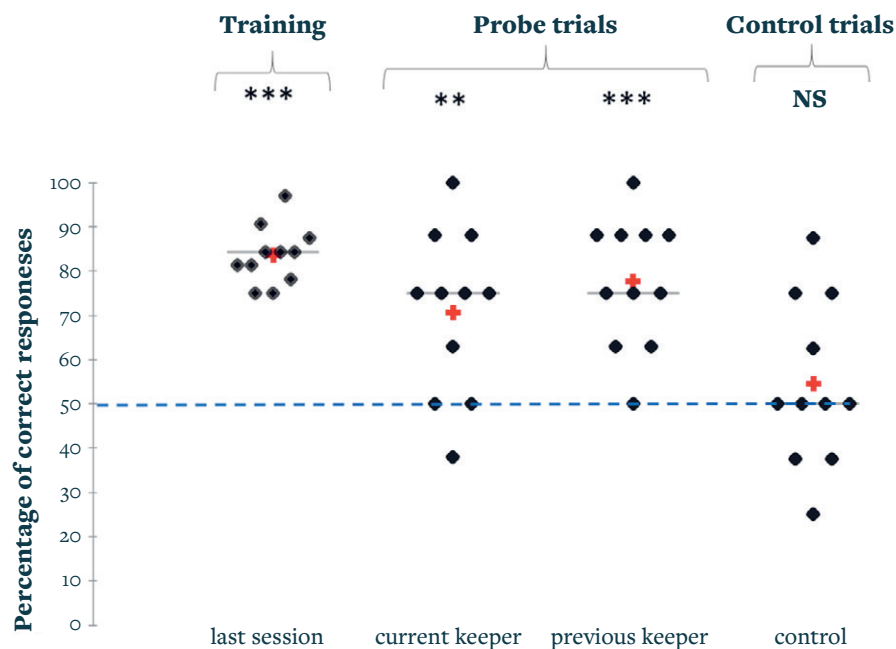
I forsøgets anden del ønskede forskerne at teste, om hestene – nu hvor de var trænet til at kunne vælge det mest kendte

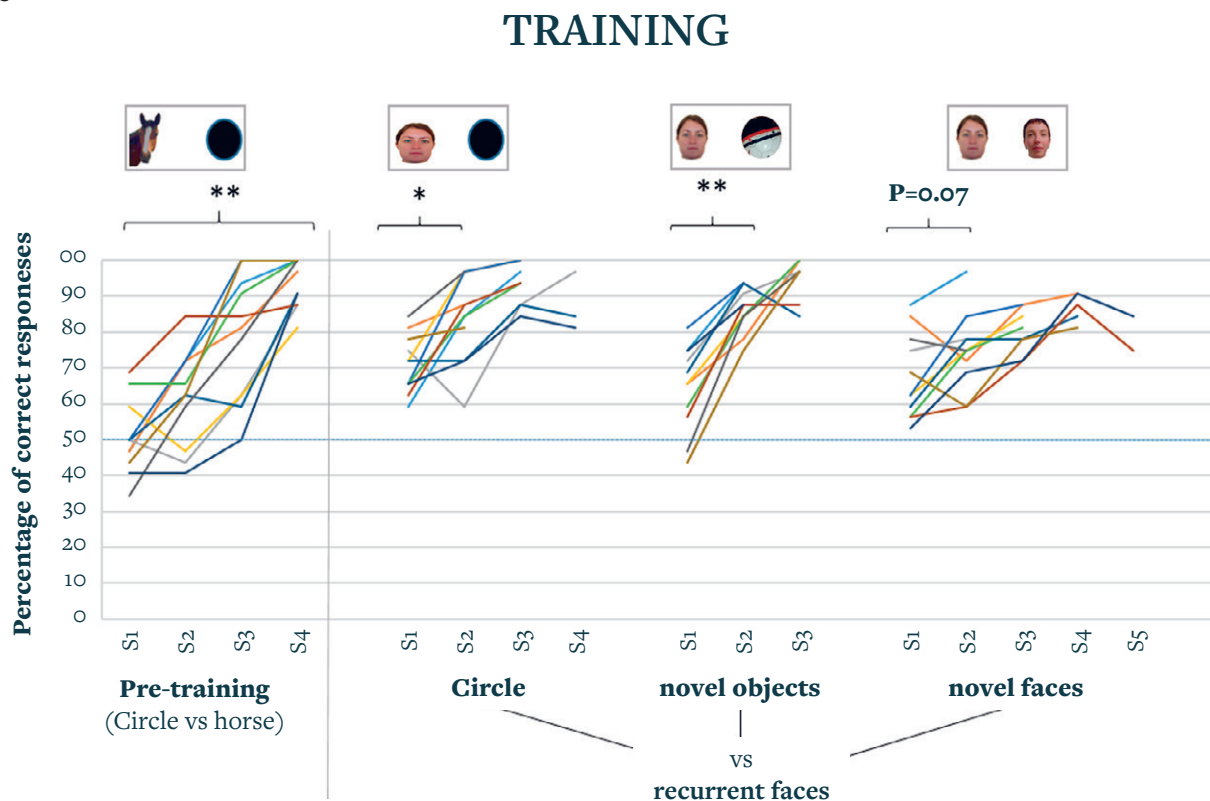
Figur 1. Hestene i forsøget (hver hest er vist med en farve) kunne med stor sikkerhed se forskel på et ansigt og en figur. De kunne også se forskel på ansigter fra personer, de ikke kendte i virkeligheden.

Se teksten for mere forklaring.

Figur 1.

Figur 2.

ansigt ud af to muligheder – også ville vælge et foto af en person de kendte i virkeligheden, frem for en ukendt person. De gennemførte endnu en omgang med træningsansigt vs. ukendt ansigt, præcis som i sidste træningsfase, men i 8 af de 32 foto-præsentationer blev hestene udsat for et foto med deres nuværende passer i stedet for et af de fire træningsansigter.

... fordi vi hidtil ikke forventede, at hestens syn og evne til at omsætte synsindtryk fra 2D-billeder var så godt.

Derefter gennemførte de endnu en fase, men i 8 af de 32 præsentationer blev hestene udsat for et foto af en tidligere hestepasser, som de ikke havde set i seks måneder i stedet for et af de fire træningsansigter. Figur 2 viser resultaterne fra denne del. Hver hests resultat vises som en sort firkant og til venstre på figuren vises hestens resultat i den sidste træningssession med trænings-

Undersøgelsen tyder på, at heste er i stand til at genkende ansigtstræk på 2D-fotos.

ansigt vs. ukendt ansigt (fra Figur 1). De otte gange hestene blev udsat for et foto af deres nuværende passer ('current keeper') over for et foto af en ukendt person, valgte de fleste heste deres passer frem for den ukendte person mere end 50% (dvs. over tilfældighedsniveauet). Hestene var også mere tilbøjelige til at vælge en tidligere hestepasser ('previous keeper') frem for en ukendt per-

son. Det tyder altså på, at heste er i stand til at genkende ansigtstræk på 2D-fotos! Det er overraskende, fordi vi hidtil ikke forventede, at hestens syn og evne til at omsætte synsindtryk fra 2D-billeder var så godt. Det er måske ikke et resultat, som vi umiddelbart kan bruge i vores hestehold, men det er da super interessant, når nye resultater tyder på, at hestens sanser og kognitive evner er anderledes end hidtil antaget.

Læs hele den videnskabelige artikel gratis

Artiklen er publiceret i Open Access, dvs. at alle gratis kan downloade den videnskabelige artikel. Det koster 10-15.000 kr at publicere Open Access, og flere og flere forskere forsøger at skrabbe penge sammen til at publicere på den måde, så alle interesserede kan få gratis adgang til forskningsresultaterne. Vi kan ikke altid finde penge til det, men hvis du falder over en videnskabelig artikel på internettet, som du ikke kan få adgang til, så kan du altid sende en email til 'corresponding author' og bede om en kopi til privat brug. De fleste forskere vil meget gerne dele deres resultater – også selvom der ikke er råd til Open Access.

Lansade, L., Colson, V., Parias, C. et al. Female horses spontaneously identify a photograph of their keeper, last seen six months previously. Sci Rep 10, 6302 (2020).

www.nature.com/articles/s41598-020-62940-w

Forbehold

Der er selvfølgelig en række forhold, der kan have haft betydning, f.eks. om der har været nuancer på de anvendte fotos, som har givet hestene 'cues' til hvilke fotos de skulle vælge – eller fravælge – og forfatterne forklarer i artiklen, hvilke forholdsregler de har taget for at undgå bias. Det kunne ikke desto mindre være interessant at gentage forsøget med andre heste og se, om andre ville opnå samme resultat. 🐾

Sportsdommerens drivkraft:

Små detaljer og samspillet mellem hest og rytter

Hun greb ned og tog fat om karacterskiltet. Omgivet af ovalbane, brøl og begejstring var den nyuddannede FEIF-dommer Karin Hassing i gang med sin debut som VM-dommer. For første gang skulle hun give karakteren 10,0. Det var med stor spænding, for hun var den første dommer til at vise karakterer.

– Det var ved VM i 2005 i Sverige. Jeg kan huske, jeg tænkte: "Nej, det må briste eller bære – det ER et 10,0 tal!" Jeg havde knapt rakt karakteren op, før islændingene på rækkerne trampede og hujede så højt, at hele "stadion" var lige ved at vælte. Jeg fik goosebumps. Det var fedt. En fantastisk oplevelse, som jeg nok aldrig glemmer.

For cirka 25 år siden begyndte vi at bruge skalaen fra 1-10."

Stafetten er landet hos Karin Hassing, der har været dommer i islandshestesporten i 35 år. Hun er international FEIF-dommer, C-træner og Instruktør på FEIF Level 2 niveau, Figures-dommer og Gæðingakeppni-dommer. Hun rider konkurrencer på højt niveau, har skrevet artikler bl.a. i TÖLT og har udgivet bøger om ridning af islandske heste. Hun er pt. formand for Dommerudvalget i Dansk Islandshesteforening. Hun har det meste af sit liv levet af at undervise i ridning på islandske heste, drevet pension og trænet islandske heste, selvom hun oprindeligt er uddannet lærer med voksenpædagogik som speciale.

[Tekst: Kristina Christensen Foto: Privat]

Karin Hassing er ivrig konkurrencerytter og underviser i ridning på islandske heste. Her er hun på Óðinn frá Miðkoti.

63-årige Karin Hassing husker små detaljer ligeså godt som helheden. Hun forklarer, at hun altid har været hurtig til at opfange og lade sig opsluge af tendenser i ridning og træning af islandske heste.

Hendes nyeste tanker kan lige nu læses i en artikel på islandshest.dk, hvor hun stiller spørgsmålet "Skal der være et fælles matriks for sportsdommerne i FEIF-landene?". Altså ligesom vi kender det fra FEIF-instruktørerne. En nødvendig artikel, mener Karin, for hun synes, det var alt for lang tid siden, at der var nogen, der havde skrevet noget om "Det at være dommer".

I det hele taget kan Karin rigtig godt lide at have en finger på pulsen og at dele sin viden og begejstring for dommerfaget. Endda sommetider i sådan en grad, at hun får spørgsmålet: "Hvorfor er du altid et skridt foran?"

Hvad drev dig til at blive dommer i islandshestesporten?

– Jeg startede med at ride islænder, da jeg var 14 år. Det var dengang, hvor vi red frem og tilbage på en asfaltvej for at kunne høre takten. Men frem og tilbage i tølt blev lidt kedeligt, så jeg begyndte at springe på store heste. Det skulle gå stærkt, og der skulle være dressur, der ville noget! Der var bare dét, at jeg ikke forstod kommentarerne fra dommerne. Fx at der ikke var svæv i traven. Det vidste jeg ikke, hvad var. Jeg fik følelsen af, at dommerne ikke skulle kloge sig på mine vegne. Jeg blev dommer, for jeg ville

simpelthen vide og forstå helt ind til marven, hvad dommerne snakkede om.

– Jeg vendte tilbage til de islandske heste og var allerede instruktør, da jeg startede som det, der hed lydighedsdommer. Dengang kunne man kun dømme lydighed og ikke gangarter. Så jeg tænkte: "OK, jeg tager da også lige gangarts-delen". Det ligger 35 år tilbage, og siden har jeg fulgt udviklingen. Helt fra dengang man gav en særskilt karakter for takten i tølt fra 0,0 til 5,0 og en karakter mellem 0,0 og 15,0 i helhedsindtryk. I gamle dage bedømte man bare hesten, lidt ligesom i Gæðingakeppni.

– For cirka 25 år siden begyndte vi at bruge skalaen fra 1-10, og så kom de nye Judges Guidelines i 2014. Inden da kiggede jeg meget på, hvordan rytteren red hesten. Om det så at sige var "pæn ridning." Det gjorde jeg måske nok lidt mere, end hvad der var kutyme dengang. Med de nye Judges Guidelines er det jo ridningen og harmonien mellem hest og rytter, der er i fokus. Man kan ikke få høje point, hvis der ikke er harmoni mellem hest og rytter. Det kunne man faktisk godt tidligere, hvilket var mig meget imod.

Hvordan er man en god dommer?

– Man skal kende rigtig meget til ridning og vide, hvordan det føles. Jeg tror, det er lettere at være en god dommer, når man ved, hvorledes det føles, når en hest er løsgjort, eller hvorledes det føles, hvis hesten er villig og har god fremdrift kontra en hest, som er doven. Bare for at nævne nogle eksempler. ➡

Dommerteamet i Finland, 2010.

Karin Hassing

Alder: 63 år

Bopæl: Gilleleje på toppen af Sjælland

Jeg ser op til: Af hestemennesker så jeg op til Einar Öder Magnusson, som var én af de første, jeg fik undervisning af for 35 år siden. Jeg var med på alt, hvad der var af kurser med ham, da han boede i Danmark. Da jeg var formand for rideklubben Klaufi på Dyrehavegård i Lyngby, arrangerede jeg også kurser med Einar, da han efterfølgende boede på Island.

Jeg ser også op til Mette Moe Mannseth og Bent Branderup.

– Og musiker Joni Mitchell. Hun er fantastisk.

Yndlings...

Hest: Det er så forskelligt. Jeg har godtnok redet mange heste, som andre ville putte i fryseren. Jeg ville kunne fylde gården op med heste, som folk var klar til at forære mig. Det er såmænd lykkedes mig at få gode rideoplevelser på de fleste af dem.

Hestefarve: Brun. Begge mine hingste er brune: Hugur fra Flugemyri I og Hjørvar vom Halasum. Det er vores hopper også.

Ret: Vegetarlasagne og chokoladeis.

Tv-serie: Poldark. Et rigtigt britisk historiedrama med musketérdyder som ærlighed og ære. De der serier, hvor et ord er et ord, kan jeg rigtig godt lide.

Karin på sin hingst Hugur frá Flugumýri.

Nu er der kommet en bredere forståelse for metoden at ride hesten ned og frem til biddet.”

– Det er en fordel at kende den følelse/for-nemmelse, du skal dømme. Man kan selv-følgelig sagtens lære sig et billede af, hvor-dan det rigtige ser ud. Jeg bilder bare mig selv ind, at det er en fordel selv at have prøvet fornemmelsen ved at have den dimension med, at du selv har redet på et kvalificeret niveau og siddet i sadlen i man-ge år. Det er måske frækt at stille sig op og sige sådan, men det bliver mere og mere et kriterie for at blive optaget som dommer. I flere lande kræves det, at man har en in-

struktøruddannelse på FEIF Level 1 niveau, før man kan blive optaget på dommer-uddannelsen.

– En anden vigtig egenskab er evnen til både at opfatte helhed og detalje. Mange lærer sig måske at se en helhed i en form for skabelon. Men det er også vigtigt at have tillært sig at se de små detaljer. Det har selv-følgelig noget at gøre med, hvordan hjernen arbejder. Hvis man bare ser verden i detal-jer, bliver man jo også sindssyg. Kan du ikke skrive det ned, det lyder da lidt klogt, det jeg siger, griner Karin.

Hvad får dig til at brænde for at være dommer?

Karin kommer selv ind på emnet og kommer til at grine af sig selv og den måde, hun er skruet sammen på, som hun siger. Hvordan hun sommetider føler, at hun sidder dér, som sådan en bedrevidende ekspert og skuer ud over samfundet.

– Jeg kan lige se mig selv sidde deroppe i tårnet – alene med alle mine tanker, ha ha, griner hun uhøjtideligt af sig selv.

– Men altså... at delagtiggøre andre men-nesker i dét, som jeg mener er vigtigt og rigtigt får mig virkelig til at brænde. Det er bare ikke altid, at folk er klar til det, forstår du. Så tænker de måske: "Hvad er det for noget sludder, hun står og siger – er det virke-lig rigtigt?" Det kan jeg næsten fornemme, at nogen tænker. Som nu fx i "kampen om frem og ned."

– Nu er der kommet en bredere forstå-else for metoden at ride hesten ned og frem til biddet. Dvs. at få hestens ryg op og blive stærkere, inden den er klar til den rela-tive rejsning, hvor den begynder at bære sig mere bagfra og løfte sig fortil. En tendens, jeg følte, at jeg bare måtte udbrede i ridningen af vores heste. Jeg havde længe været optaget af at ride sådan for at de kunne få ryggen op. Det opbyggende arbejde er nødvendigt for, at hesten bl.a. kan strække halsroden, hvor skulderens muskler er hæftet. Først da kan hesten få skulderen og ryggen op. Løf-ter man hesten for tidligt fortil, vil den falde ned i skulderen og komme på forparten. Det sidste ser vi ofte ude på ovalbanerne. Med

NAPSTJERT MOSE VEJ 6, HEDENGAARD, 9981 JERUP

VELDRETVET HESTEEJENDOM MELLEMLERIKSHAVN OG SKAGEN

Se her, hesteentusiast. En vidunderlig hesteejendom placeret i den særlige og meget attraktive nordjyske natur mellem Frederikshavn og Skagen. Her er alle de muligheder, I kan ønske jer til hestehold, bl.a. avl, opstaldning, nyetableret rideklub og overnattende ryttere. Ejendommen ligger med tilknytning til Jerup Hede, klitplantagen og stranden.

I har også adgang til den 200 kilometer lange nordjyske riderute, som giver jer mulighed for at opleve den smukke nordjyske natur på hesteryg. Ruten går gennem skove, klitplantager, moser, heder og landbrugsområder væk fra de trafikerede veje. I kan bl.a. ride til Skagen, Tversted og vestkysten

Kontant	3.995.000	Netto	13.786	Bolig	170	Grund	36,9 ha	Varme	21.930
Udbetaling	200.000	Ejerudgift	3.796	Udhus/garage	1.708/29	Værelser/stuer	5/1	Energimærke	E

Info: Mariann Nørgaard t: 22 77 33 30 | mn@thorkildkristensen.dk - www.thorkildkristensen.dk | 96 31 60 00

Karins yndlingshestefarve har Litra-Linda fra Haregabgård, som er hjemmeavl.

de nye Judges Guidelines vil ekipagen blive straffet relativt hårdt. Dette har jeg tidligere kæmpet for at forklare ryttere, fordi han/hun

mente, at hesten blot kom på forparten, hvis eller når den fik lov til at søge ned og frem.

Hvad driver dig til at fortsætte som dommer?

– Det primære er, at jeg kan få lov at bruge min faglige viden og min evne til at fordybe mig i de bittesmå detaljer. Bl.a. derfor skrev jeg i sin tid min bog, det er 20 år siden nu. Dengang var jeg meget optaget af, at man ved hjælp af sideførende øvelser kunne få hesten til at bruge sig mere korrekt fx i overgange til trav og tølt. Jeg vil gerne være med dér, hvor det handler om at analysere små detaljer i det ridetekniske. Dér hvor jeg kan bruge mig selv 100 procent i forhold til at iagttage rytternes færdigheder, og der, hvor jeg kan se, at rytteren er nået dertil, at han eller hun kan ride hesten ride hesten bagfra op til tøjlen, hvor hesten får det helt lette sug på tøjlen.

– Det interesserer mig enormt at afkode det komplekse samspil mellem hest og rytter. Jeg tror, jeg vil blive ved med at dømme, til at jeg ikke kan mere. Jeg synes, man skal gøre

det, man er god til, og jeg synes selv, at jeg er god til det. Jeg føler mig i hvert fald ikke ilde tilpas, når jeg er ude at dømme. Godt nok kommer der ikke så mange hen til mig – måske er folk lidt bange for mig, funderer Karin et øjeblik, mens hun smiler, inden hun slår over i alvor igen:

– Men jeg vil virkelig gerne have, at folk kommer hen til mig og føler sig trygge ved at komme og spørge, for man skal da prøve at dumme sig indimellem. Det er faktisk én af mine kæpheste. Jeg laver da også en bommert af og til. Det skal der være plads til, også i dommergruppen.

– Kender du ikke Leonard Cohens Anthem, hvor han synger: "There is a crack in everything, that's how the light gets in," spørger hun. Man skal da dumme sig her i livet. Man skal turde og ikke være bange for at lave fejl – også som dommer. 🐾

KOSTVEJLEDEREN

[Tekst: Christina Kryder, uddannet agronom ved KU og ansvarlig for St. Hippolyt Nordic Foto: Adobe Stock]

Ændrer din hest adfærd ved pelsskifte?

Vinterpelsen er efterhånden vokset frem hos de fleste heste. Hos nogle starter det allerede i august, mens andre først er færdige med at lægge tyk vinterpels i november. Hvor længe hesten er om at lægge vinterpels, afhænger af genetik, sundhedsstatus, hvor godt den er fodret samt dens alder. Heste i alle aldre kan være påvirkede af pelsskiftet, da det er en ressourcekrævende proces, og understøttende tilskud er derfor ofte en nødvendighed i denne periode.

Fældecyklus og skæl i pelsen

Hestens pels vokser i tre forskellige faser, hvor der kun er blodtilførsel til håret i de to første faser. Da håret mister sin blodforsyning efter nogen tid, skal hesten igennem et fuldt pelsskifte, før en eventuel foderændring kan ses på hestens pels, eller hesten skal have ekstra hud- og pelsunderstøttende tilskud i den periode, hvor den skifter pels. Det er normalt og en naturlig proces, at heste har skæl i pelsen omkring pelsskifte. Dette har ikke nødvendigvis noget med nedsat sundhed at gøre. Men når det nye hår vokser frem, skubbes det gamle ud, og døde hudceller vil følge med håret.

Dagslængden påvirker hormonerne

Dagens antal af lyse og mørke timer har indflydelse på hestens hormoner. Hormonet melatonin produceres primært, når det er mørkt og kaldes også "mørkets hormon". Melatonin har stor indflydelse på, hvornår hesten begynder at sætte vinterpels. Hestens fædning er styret af photoperioder, altså hvor mange lyse timer, der er i et døgn. Lysreceptorer i hestens øjne opfanger ændringer i dagslængden og videregiver signaler til pinealkirtlen (koglekirtlen), som er ansvarlig for produktionen af melatonin. Når de lyse timer bliver færre i efterårsmånederne, stiger melatonin produktionen, som sætter

betydning for hesten. Det er altid en god idé at betragte en klipning, som et mindre pelskifte og i perioden efter klipning give hesten ekstra næringsstoffer til understøttelse af pelssætning.

Pelsens næringsstoffer

Der findes ingen genveje til en flot og skinnende pels, da det skal komme indefra gennem en høj sundhedsstatus og en korrekt balanceret fodring. Alle næringsstoffer har direkte eller indirekte indflydelse på pelsen, men fedtstoffer, mineraler og specielt B vitaminer er påvist at have en tydelig synlig effekt. Pelsens farve og struktur er i høj grad påvirket af sporstoffer, og specielt mineralerne zink og kobber har stor betydning. Zink og kobber har indflydelse på nogle af de enzymer, der danner pigment i huden og håret. Mangler disse mineraler ses afblegning af pels og manhår specielt om sommeren. På sorte heste kan manhår og pels blive afbleget til en rustfarve, og på røde heste bliver manhår og pels mere gul. Fedtstoffer som omega 3 har stor indflydelse på pelskvaliteten, og B-vitaminerne har en indirekte indflydelse, da de styrker de celler i huden, hvor håret vokser fra. Samtidig øger de blodgennemstrømningen i huden og omkring hårrødderne, så huden hele tiden får nyt blod.

gang i hårvæksten. Disse forandringer tager tid, men pelsskifte går i gang ca. 5-8 uger efter solhverv.

Når du klipper din hest

Hesten bruger mange ressourcer på, at danne ny pels, og nogle heste klippes 3-4 gange på en vintersæson. Når hesten klippes, vil den naturligt begynde at producere ny pels. Den nye pels kan hos nogle heste være af en anden struktur, udseende eller farve. Der er stor forskel fra hest til hest på, hvor meget pels, der kommer ud igen efter en klipning. Uanset hvordan pelsen ser ud, bruger den ekstra ressourcer. Det kan i sidste ende have

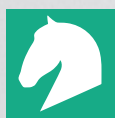
krævende, at de ændrer adfærd. Hesten kan blive sløv og træt, da der i denne periode er et øget behov for næringsstoffer og energi. Hesten kan endda være så påvirket at dens blodprocent falder, hvilket kan tage lang tid at rette op. For at undgå skader kan det derfor være en god idé at sætte hesten lidt ned i træning i pelsskifte perioden samtidig med, at man gennem foderet sørger for dækning af det øgede behov.

Fodring under pelsskifte

En god basisfodring skal indeholde høj kvalitet grovfoder i tilstrækkelig mængde samt et tilskudsfoder, der er afstemt i forhold til næringsindholdet i det grovfoder, hesten får. Grovfoderet er svært at vurdere, da det sjældent kommer med en analyse, men da indholdet kan være meget svingende, kan det være en god idé, at få det analyseret. Den daglige tildeling af letfordøjelige fibre er en vigtig komponent for hestens fordøjelse og balance i tarmen. En velfungerende tarmflora har en effektiv produktion af B-vitaminer og biotin, som netop er nogle af de næringsstoffer, der understøtter pelsskiftet gennem en øget blodgennemstrømning i huden omkring hårrødderne. Mineraler spiller præcis som vitaminer en vigtig rolle i forhold til hårkvalitet og hårvækst. Kroppen er i stand til at lagre mineraler, så der altid er et depot til perioder med øget behov f.eks. omkring pelsskifte eller sygdom. For at spare på hestens naturlige reserver, anbefales det derfor i disse krævende perioder at tildele ekstra sporstoffer, B-vitaminer samt omega 3 fedtsyrer fra f.eks. hørfrø eller chiafrø. Men generelt vil en gennemgang af hele hestens foderplan kunne sikre hesten en god start på den kommende vintersæson. 🐾

Pelsskifte, træthed og blodmangel

Pelsskifte sker to gange om året hos en sund og rask hest. Da det som før nævnt er styret af dagslængden og ikke temperaturer, ses det indimellem, at hesten begynder at sætte vinterpels i august måned, hvor dagene begynder at blive kortere. Det kræver en del næringsstoffer og energi at sætte en tyk vinterpels. For nogle heste er det så ressource-

KONGERIGET
DANMARKS
HESTEFORSIKRING

PRISEKSEMPEL:

Livsforsikring inkl.
akut operations-
dækning
v/ kr. 25.000,-
1.476,-/ÅRLIGT

KONTAKT OS & HØR NÆRMERE

WWW.KDH.DK

HER I
VORES
KLUB...

GODE KLUBFACILITETER GENNEM GAVMILDE FONDE

Læs om hvad gode fysiske forhold betyder for frivilligheden i en klub
og få gode råd til, hvordan din klub kommer i gang med at søge fonde!

[Tekst: Kristina Christensen Foto: Kristina Christensen]

Det kan være en lang og krævende proces at søge midler til forbedring af klubfaciliteter gennem fonde. Til gengæld er det ikke småpenge, vi taler om, hvis en ansøgning godkendes.

I Hekla har et vågent øje på mulighederne for at søge penge fra fonde betydet, at den nordjyske islandshesteklub i dag står med nye og nærmest vedligeholdelsesfrie faciliteter til glæde for klubbens medlemmer og gæster.

Følg med til den nordjyske by Hjørring, hvor nydelige gråmalede facader, et stort plant udeområde med borde-bænke sæt, et nybygget klubhus og stævnesekretariat tager imod dig og din islandske hest.

Fra skrot til slot

Gennem de sidste fire år har fondsmidler betydet, at Hekla har bygget en ny pavillon sammen med en eksisterende bygning til én

stor bygning. Nu har klubben et stort fællesrum, køkken, bedefaciliteter, dommerstue/møderum, et handicaptollet og to almindelige toiletter samt opbevaringsrum. Alt er med ny facade og en plan belægning med handicap-rampe.

Som så mange andre klubfaciliteter var Hekla for fire år siden udfordret på opbevaringsplads til servietter, frituregryder, fryser, hegnsplæ, flag, plæneklipper, buskrydder og diverse ting og sager til fx ponygames.

Fondsmidlerne gjorde endnu engang Hekla rigere – denne gang med en nyere container. Før det, var en venlig nabos staldbygninger og en ældre medtaget container alt, hvad der stod til rådighed inden tilbygningen til den eksisterende bygning og indkøbet af den nye og ekstra container.

– Nu er det virkelig blevet fra skrot til slot, synes vi selv, lyder det fra næstformand Ingrid Damgaard. Den gamle container

var simpelthen færdig. Tingene i den blev mugne og grimme.

Ingrid har ret. Klubhuset med et samlet areal på omkring 80 kvadratmeter og området omkring det, ser splinternyt ud.

Stævnesekretariat med hul i gulvet

Lidt væk fra klubhuset står det nyeste skud på stammen. Et nybygget stævnesekretariat. Mens TÖLT er på besøg i starten af juli, er det endnu ikke indviet. Tidligere stod der en bygning i uforsvarlig stand med ”huller i gulvet og med et mildest talt usundt miljø,” som Ingrid udtrykker det.

– Speakerne fik hovedpine af at være der, så vi måtte leje en mandskabsvogn til dem til vores stævner. Det var uansvarligt overfor vores frivillige at placere dem i den situation. Det kunne vi ikke være bekendt, uddyber hun. – Nu står her en helt ny bygning, som stævneudvalget selv har lavet skitsen til, så den

Foto til højre: Klubhuset blev indviet i foråret 2019.

Helles gode råd:

Lav jeres benarbejde godt inden I begynder på en fondsansøgning til jeres drømmeprojekt. Undersøg fx med kommunen om relevante byggetilladelser kan gives. Glem ikke at bruge jeres faste sponsorer i eventuelle projekter, for det kan medføre øvrige sponsorater. Hold øje med hjemmesiden legatbogen.dk. Snak med andre lokalkubber, måske har de erfaringer, der også kan hjælpe din klub. Tænk stort! Sig højt, hvad der er jeres mål! Drøm stort, sæt jeres mål og arbejd henimod det!

Foto til venstre: Næstformand og medlem af Hekla i ti år, Ingrid Damgaard og formand Helle Andersen, medlem i fire år. Begge er involveret i klubben via deres børn, der er på klubbens junior-, unge- og miniputteam. I øjeblikket arbejder Helle med fondsansøgninger til nyt hegn rundt om banen. Stævneudvalget er kommet med ønsker til hegnets udformning. For Helle handler det om at få indhentet tilbud. I dette tilfælde er en lokal sparekasse lukket, og en fond, der støtter initiativer i lokalområdet, er i Helles kikkert.

passer til deres behov. Bl.a. kan man speake bag lukket dør i fred og ro og samtidig have godt udsyn til collecting-ring, siger formand Helle Andersen og fortsætter:

– Vi har været heldige i Hekla, for vi har samarbejdet med Hjalteup Samvirke. De er villige til at hjælpe os, fordi vi hjælper til ved Hjalteup Marked. Fra Hjalteup Samvirke fik vi 50.000 kroner til det nye stævnesekretariat, men vi har også søgt og fået 20.000 fra Lokale og Anlægsfonden samt 30.000 fra Friluftsrådet. Derudover har tømreren givet et sponsorat på 10.000.

Gode råd om faciliteter og fondsansøgninger

– Et godt råd er, at man ikke kan søge fonde, før man har et reelt projekt – altså et reelt behov. I forhold til stævnesekretariatet havde vi virkelig et behov, og vi måtte gøre noget, siger Helle.

– For at komme i gang skal der foreligge et regnskab og et budget. Hvad er det, du skal bruge, og hvad vil det koste? Altså en projektbeskrivelse med et tilknyttet regnskab. Dernæst skal I gøre jer klart, hvilke fonde, man kan søge, og om man har tænkt sig at spørge flere forskellige steder. Fondsmidler kan godt være noget, der kommer henad vejen i et projekt. Det hjælper meget på en ansøgning, hvis man kan skrive, at man allerede har fået tilsagn om midler et andet sted fra.

– Man skal søge fonde, inden man går i gang med et projekt. Forvent ikke at kunne

få midler, når et byggearbejde allerede er gået i gang. Omvendt kan man ofte ikke få udbetalt pengene, før regningen til håndværkerne er betalt. Så et godt råd er at undlade at sætte noget i gang, før man er 100 procent sikker på, at tilkendegivelserne til bevillingerne foreligger, understreger Helle.

Et tidligere bestyrelsesmedlem i Hekla var i dén grad i stand til at skrive fondsansøgninger. Sådan hev klubben omkring 600.000 kroner hjem til det store byggeprojekt med klubhuset. Det er blandt andet støttet af Lokale og Anlægsfonden og Bevica-fonden, bl.a. fordi der er handicaptilet og handicaprampe.

– Man skal også være vågen i lokalområdet, fx har Brønderslev Kommune og LAG Nord, der er landdistriktsmidler også støttet os, supplerer Ingrid.

– Man skal ikke negligere dét at søge fonde, indskyder Helle. Det er et kæmpe arbejde at sætte sig ind, hvem og hvordan en ansøgning skal strikkes sammen, så den passer til det projekt, man søger midler til. I Hekla ligger det som en post i bestyrelsen, at vi skal finde nogen enten i eller udenfor bestyrelsen, der skal tage sig af at søge fonde. Det skal være en tovholder, så idéer kommer til handling, siger Helle.

Ordentlige forhold gør det nemmere at være og få frivillige

Det nye klubhus betyder, at Hekla kan afholde generalforsamling i egne lokaler i stedet

for i lejede lokaler ude i byen, og at junior-, unge-, og miniput-teams kan overnatte. Det nye stævnesekretariat betyder, at der nu er plads til, at kursusedtagere kan kigge ud på banen på undervisningen i læ for regn og vind. Det har faktisk også betydet, at der er flere, der har meldt sig som frivillige i stævnesekretariatet.

Ingrid og Helle er enige om at gode fysiske forhold er vigtige for et godt socialt liv i en klub. Det giver flere lyst til at være frivillige og giver større glæde ved at komme i klubben, siger de.

– Vores strategi var, at der skulle søges penge nok hjem til, at arbejde blev udført af håndværkere og ikke af medlemmerne. Det ender nemlig altid med, at der står de samme mennesker og arbejder. Vi har ikke lyst til at trække på medlemmerne hele tiden. Til gengæld beder vi dem komme til to årlige arbejdsdage, som vi prøver at gøre hyggelige med morgenmad, frokost og grillmad.

– Mange kører langt for at komme til klubben. Her har vi en nøgleboks, så medlemmerne altid kan mødes på kryds og tværs og bruge faciliteterne. Det skal være dejligt og nemt at komme her.

Tanken er, at alle skal have koden til nøgleboksen.

– Jo mere vi er her, jo mere ejerskabsfølelse får vi også for faciliteterne. Det skal føles som at være hjemme. Kan man få den fornemmelse frem, er man nået langt, siger Ingrid. 🐾

BREVKASSE

Brevkassen er din mulighed for at stille spørgsmål om ernæring og sundhed af din hest. Mit navn er Christina Kryder, og jeg er uddannet agronom fra KU. Jeg har arbejdet som foderkonsulent hos St. Hippolyt siden 2008 og er i dag faglig ansvarlig for hele St. Hippolyt Nordic. Jeg skal forsøge efter bedste evne at guide og give dig svar på dine spørgsmål. Har du spørgsmål, så skriv til toelt@islandshest.dk. Skriv brevkasse i emnefeltet.

Kære Brevkasse

Jeg har en ældre vallak, som har fået konstateret PPID/ Cushings her i sommers efter at han det sidste år har haft meget svært ved at holde huld og har været meget længe om at skifte vinterfrakken ud. Prøven viser ikke voldsomt høje tal, men nok til at han skal have medicin, og det får han nu. Mit problem er, at han nægter at spise sin mad, hvis der er medicin i. Han har i øvrigt mistet appetitten, siden vi begyndte at give medicin. Han vil gerne spise hø, men det er ikke nok til ham, kan jeg se. Hvad gør jeg?

Med venlig hilsen

Anne

Kære Anne

Det er ikke ualmindeligt, at heste mister appetitten, når de begynder at få medicin mod PPID. Det er faktisk ofte en af bivirkningerne. Det er en god idé at tale med din dyrlæge og måske få justeret hans dosis, hvis det er muligt. Derudover vil jeg anbefale dig ikke at give medicin i hans foder. Det kan gøre, at han forbinder foderet med medicinen, så han bliver mistroisk overfor det, der gemmer sig i foderet.

Selvom det virker mere voldsomt, er det ofte bedre opbløde pillen i vand og give det i en sprøjte i munden som en ormekur. Du kan også købe tomme gelatinekapsler, putte pillen deri og placere det i en gulerod eller et æble, hvis hesten fortsat gerne vil spise det.

Hos nogle heste virker dette heller ikke, og de vil til sidst heller ikke tage imod godbidder. Vælg det, der passer din hest.

Med hensyn til foder, er det et dilemma for heste med PPID, da de ikke tåler for store mængder sukker og stivelse, og samtidigt skal de tage på. Får de medicin, og kommer ACTH ned i et normalt leje, kan mange heste godt tåle at få helt normalt foder. Det sikreste er dog at reducere sukker og stivelse så meget som muligt uden at sænke energiindholdet. Dette betyder, at du skal finde et fiberbaseret foder, der samtidig har en god kvalitet og letfordøjeligt protein.

Heste med PPID er ofte muskelfattige og har derfor brug for let tilgængeligt protein, da de heller ikke tåler for store mængder på grund af den belastning, der kan være på organerne.

Foderet må gerne indeholde en kombination af fiberrige råvarer herunder græs, urter, roepiller, gulerods-, rødbede- og pastinakfibre samt æblekvas. Lucerne kan også bruges i mindre mængder. Disse fibre er energirige, og hestens meget veludviklede tarmflora kan i høj grad udnytte energien uden den store påvirkning af blodsukkeret.

Grovfoderet bør analyseres for energi, protein og sukker, så du kan sikre, at din hest får den mængde, som den har brug for og et evt. vægt- og muskeltab undgås.

Du bør være meget forsigtig med afgræsning, da sukkeret i græsset kan variere meget. Det gælder alle græstyper også dem, der er lave på fruktan. Det kan være en god idé at stribegræsse, eller lade ham gå på en nedbidt fold med fri adgang til grovfoder herunder hø eller wrap og halm. Det er individuelt hvor meget græs de kan tåle. Til sidst vil jeg sige, at

selvom det kan virke lidt svært at finde den løsning, der passer dig og din hest, så kan heste i dag leve længe og have et dejligt liv med PPID så længe sygdommen håndteres korrekt med hensyn til medicinering, fodring og håndtering. 🐾

Med venlig hilsen
Christina

*Det kan være
en god idé at
stribegræsse...”*

AVEVE

KVALITETSFODER
til morgendagens stjerner!

KATLA
VI TROR PÅ KVALITET

Udstyr til dig og din islandske hest
www.katlaudstyr.dk
Hovedgaden 16 | 2690 Karlslunde

HYLDAHL.com

- salg og service i hele Danmark -

Prestige[®]
ITALIA

Tag din hest med på ferie eller weekendtur til

Lærkely i Thy

Stedet ligger klos op ad Nationalpark Thy med stier til plantage, klitter og hav

Lærkely Hestehotel og Shelterplads er indrettet med folde, shelter, bålhytte og moderne bad/toilet.

Se www.laerkely-thy.dk eller ring til Lone Lærke Krog, tlf. 25 70 41 06

Almindelige I piller Coatede

KILOPRIS FRA 80,-

- Hurtig levering
- Fragtfrit ved 499,-

LOPPEFRØSKALLER

- Almindelige skaller
- I piller i 2 varianter
- Coatede i 3 smagsvarianter

Bestil gratis vareprøver og lad din hest vælge.
Se flere produkter og gode tilbud i shoppen.

WWW.DAMINOSHOP.COM

**ADVOKATFIRMAET
PERNILLE SKINNERUP**

JURA OM HESTE

pernilleskinnerup.dk / pernille@skinnerup.dk / 29 16 48 83

**Annonce
i TÖLT**

Kontakt Birthe Christiansen,
hvis du ønsker en annonce i TÖLT

**BLIV
ANNONCØR**

Tlf. 51 46 61 99, annonce@islandshest.dk

TÖLTHESTER
Improves your riding

www.toelthester.dk

KVALITET TIL DEN ISLANDSKE HEST

HVER
10. SÆK
GRATIS

AVEVE Icelandic Mix er udviklet specielt til islandske heste. Foderet tilgodeser islænderens tendens til udfordringer med hud og pels, ved at tilføre ekstra zink og sunde omega-3 fedtsyrer, der effektivt virker indefra. Af samme årsag er proteinindholdet i **AVEVE Icelandic Mix** ekstra lavt, da islændere ofte er sensitive overfor et højt indhold af dette.

AVEVE Icelandic Mix indeholder lucerne for at sikre lang tyggetid og dermed bedre udnyttelse af foderet, og sammen med et højt fiberindhold får hesten en god mæthedsfornemmelse trods det lave kalorieindhold.

- Ideel til nøjsomme heste med sart hud
- Lavt kalorieindhold
- Lavt proteinindhold
- Forhøjet indhold af spormineraler

Vejl. udsalg kr. 199,-

